

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Adam Valíček

Autorské právo a internet, problematika pirátství

Diplomová práce

Olomouc, 2011

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Autorské právo a internet, problematika pirátství“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 10.10.2011

.....

Obsah

Úvod	6
1. Základní pojmy	8
1.1. Duševní vlastnictví	8
1.2. Autorské právo	9
1.3. Softwarové pirátství	9
1.4. Kyberprostor	9
1.5. Způsoby přenosu dat	10
1.5.1. P2P síť a P2P program	10
1.5.2. Torrent	10
1.5.3. Servery	11
1.5.4. Další pojmy, pojící se s přenosem dat	11
1.5.5. Shareware a Freeware	11
1.6. Warez a warez komunity	11
2. Stručná historie vývoje internetu a počítačového pirátství	12
2.1. Vývoj internetu	12
2.2. Vývoj počítačového pirátství	12
3. Způsoby užití díla	14
3.1. Díla chráněná autorským právem	14
3.2. Zpřístupnění díla	15
3.2.1. Právo dílo užít	15
3.2.2. Rozmnožování	15
3.3. Volné užití díla	17
4. Právní úprava ochrany proti pirátství	21
4.1. Právní úprava dle autorského zákona	21
4.2. Právní úprava dle trestního zákona a zákona o přestupcích	23
4.3. Právo EU	25
4.4. Mezinárodní smlouvy o autorském právu	29
5. Právní úprava počítačové kriminality v USA a její srovnání s úpravou v ČR	31
6. Právní úprava počítačového programu	36
7. Právní odpovědnost a nároky za porušení autorského práva	40
7.1. Odpovědnost poskytovatelů odkazů	40

7.2. Právní odpovědnost poskytovatelů volného prostoru a obsahu	43
7.3. Právní odpovědnost peer to peer sítí	49
Závěr	51
Seznam použité literatury	53
Resumé	58
Příloha č.1.....	60

Seznam použitých zkratk:

WTO	World Trade Organisation – Světová obchodní organizace
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, spravovaná Světovou obchodní organizací
AZ	zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Pod pojmem internetové pirátství (dále jen pirátství) si jistě každý z nás dokáže něco představit. Může to znamenat vypálení oblíbeného CD s hudbou kamarádovi až po nabourání se do sítě státní instituce. Pirátství tedy může mít mnoho podob a může být vykonáváno kýmkoli, kdo má přístup k internetu a k počítači. V této své práci se nebudu zaměřovat na všechny druhy pirátství a počítačové kriminality, ale jen na pirátství související s autorským právem. Nyní, ve věku digitálních technologií a rozvinutého zábavního průmyslu, se nejčastějším předmětem pirátství stává hudební, filmový a softwarový průmysl. Právě na toto téma bych rád zaměřil svoji práci. Důvodů pro to je několik. V mém okolí se nenachází snad nikdo, kdo by někdy neporušil autorské právo. Málokdo si totiž uvědomuje, že i ono přepálení oblíbeného filmu pro kamaráda, poslání oblíbené písničky přes email nebo stáhnutí filmu může být v rozporu se zákonem. Zcela stranou pak zůstává oblast, kdy lidé rozšiřují díla chráněná autorským právem po internetu bez finančního zisku. Diplomovou práci zaměřuji na oblast, která není velmi probádaná. Literatury k tomuto tématu je velmi málo a většinou je omezena více na články, než na obsáhlejší publikace. Obsah dostupné literatury je navíc spíše zaměřen obecněji na autorské právo nebo právo duševního vlastnictví a kapitol, zabývajících se porušováním autorského práva v prostředí internetu, není mnoho. Judikatura je na tom ještě hůře. V našem právním prostředí se soudy tímto vůbec nezabývají, jelikož kde není žalobce, není ani soudce. Existují různá rozhodnutí zahrnující toto téma, ale ta pocházejí ze zahraničí, zejména z USA. Tato judikatura ale odráží jinou právní úpravu USA oproti té naší, zejména v absenci volného užití díla tak, jak je známe z našeho autorského zákona.

Legislativa pokrývá široké spektrum činnosti porušující autorské právo, ale většinou je koncipována obecně. Domnívám se, že by nebylo na škodu právně upravit pirátství děl, chráněných autorským právem, samostatně vzhledem k faktu, jak je tato činnost rozsáhlá, a hlavně i díky faktu, že pirátství stále narůstá a nemá ani zdaleka tendence stagnovat.

Cílem této práce je, alespoň částečně, objasnění právní povahu jednání osob v prostředí internetu. Podle toho je moje práce koncipována tak, aby právně objasnila nejčastější jednání související s disponováním autorskoprávních děl na internetu. Nelze samozřejmě vyjasnit všechny aspekty těchto jednání, proto svoji práci zaměřuji jen na ta nejčastější v českém prostředí.

Ve své práci využívám zejména metodu analýzy, čímž se snažím dané téma zmapovat do co největší hloubky. Metodu komparace, neboť porovnávám současný stav se stavem dle

mého žádoucím, popřípadě se zahraniční úpravou. Poslední zvolená metoda je experimentální, formou dotazníku, který je se součástí přílohy č. 1.

Svoji práci jsem rozdělil do několika částí a zabývám se v ní hlavně legálností úkonů na internetu. Dlouhou dobu jsem pozoroval jednání osob z tzv. warez komunit a cestu audiovizuálních děl od okamžiku jejich pořízení až po stáhnutí koncovým uživatelem. Práce je tedy zaměřena zejména na právní stránku těchto jednání, co lze činit a co je již protiprávní, jaká je odpovědnost jednotlivých osob.

V prvních dvou kapitolách své práce se věnuji vymezení základních pojmů a stručné historii internetu a počítačového pirátství. Jsou zde objasněny nepříliš známé pojmy, jako je peer to peer nebo torrent.

Třetí kapitola je věnována zejména stahování děl po právní stránce a vymezení toho, co se za dílo považuje dle autorského zákona. Stáhnutím díla dochází k jeho užití dle autorského zákona, jako rozmnožení díla a proto je potřeba souhlasu autora. Zákon ale stanovuje výjimku pro volná díla. V této kapitole je tedy rozebrán i tento institut, kdy jej lze uplatnit a jaké jsou podmínky pro jeho užití, neboť ne každé dílo lze vztáhnout pod výjimku volného užití. Volné užití považuji za jedno z klíčových ustanovení v rámci této práce vzhledem k míře užívání děl v prostředí internetu

Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny zákony, vztahující se k této práci. Základním pramenem je autorský zákon. Dále jsou zde uvedeny i prameny na komunitární úrovni, vzhledem ke členství České republiky v EU. V neposlední řadě i různé celosvětové úmluvy a organizace, jichž je ČR členem.

Právní úprava internetového pirátství a protiprávnosti stahování děl pro osobní potřebu se věnuje kapitola pátá. Jsou zde uvedeny základní charakteristiky pro toto odvětví práva v USA a rozdílnosti oproti naší úpravě.

Šestá kapitola se věnuje právní úpravě počítačových programů a jejich odlišnosti oproti ostatním dílům, zejména je zaměřena na nemožnost užití díla pro osobní potřebu.

V sedmé kapitole jsou rozebrány nejzákladnější jednání v rámci warez komunit, bez kterých by tato komunita nemohla existovat. Jde tedy zejména o právní prozkoumání poskytování odkazu, které směřují k dílům, jež jsou chráněna autorským právem. Odpovědnost poskytovatelů volného obsahu, na jejichž serverech jsou díla uložena a za jakých podmínek jsou odpovědní. Poslední kapitola je věnována tzv. peer to peer sítím, které se vyznačují tím, že při stahování dat se tato data zároveň poskytují. Tato jednání jsou většinou protiprávní.

1. Základní pojmy

1.1. Duševní vlastnictví

Duševní vlastnictví lze v nejobecnějším slova smyslu definovat jako určité právo k nehmotným statkům. V literatuře se můžeme setkat i s definicí duševního vlastnictví (dříve průmyslové vlastnictví) jako relativně nového pojmu, který začal popisovat řadu různých zákonných práv rozličného původu, které opravňují jejich majitele chránit mnoha způsoby různé nehmotné hodnoty, jako jsou myšlenky a vynálezy, tvůrčí vyjádření a data, jména a obchodní pověst.¹

Jsou to právě nehmotné statky, které jsou pro toto právní odvětví typické. Chráněny jsou duševní výtvoři jedince, které vznikají jeho myšlenkovým pochodem. Již od samého počátku se lidstvo snažilo zdokonalovat ve všech svých aspektech a všemi možnými prostředky. Stejně tak postupem času lidstvo vytvářelo kulturu a umění. Do 18. století tyto myšlenky a výtvoři nebyly nijak chráněny, což bylo jistě demotivující pro samotné autory, jelikož prospěšnou myšlenku lze vyvážit zlatem. Schopnost tvořit totiž není dána všem stejně, každý má vlohy pro něco jiného. Pro ty, kteří tvoří v oblasti duševních hodnot, bylo zapotřebí vytvořit právní prostředí pro jejich ochranu. *Vytvoření podmínek pro zabezpečení možnosti tvorby i užití těchto duševních hodnot a pro stimulaci tvůrců a zabezpečenou pozici uživatelů je jedním ze základních úkolů práv na ochranu duševního vlastnictví.*² Jak se začaly vytvářet právní základy pro toto právní odvětví, začalo se právo duševního vlastnictví rozdělovat na dva hlavní celky. Podle prof. Telce z hlediska vědeckého doktrinálního vývoje ho lze rozdělit na práva k výtvorům a na práva k hospodářským výkonům. K právu k výtvorům se vztahují díla umělecká nebo vědecká, stejně tak i díla technické povahy. Patří sem tedy právo autorské, právo výkonných umělců, právo patentové a vzorové, právo k topografickým polovodičovým výrobkům a právo k odrudám rostlin. K právu k hospodářským výkonům patří práva výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamům, televizních a rozhlasových vysílatelů, zvláštní majetková práva k databázi, právo na označení, k obchodnímu tajemství a know-how. Princip tohoto dělení spočívá v rozlišení činnosti, zda-li jde o pouhý hospodářský výkon nebo výsledek lidské tvořivosti.³

---

¹ COOK, Trevor M; GARCIA, Alejandro I. *International intellectual property arbitration*. Alphen aan den Rijn : Wolters Kluwer, 2010, s. 5.

² KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné 3*. 4 vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 179.

³ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Přehled práva duševního vlastnictví: Česká právní ochrana 2*. Brno: Doplněk, 2006, s. 21.

Pojem duševního vlastnictví se vztahuje podle Úmluvy o založení Světové organizace duševního vlastnictví na díla literární, umělecká a vědecká, umělecká vystoupení, zvukové a rozhlasové záznamy, vynálezy ve všech oblastech lidského snažení, vědecké objevy, průmyslové vzory, obchodní známky, obchodní jména a označení, na ochranu proti nekalé soutěži a na všechna jiná práva vyplývající z duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární nebo umělecké.⁴ Lze se setkat i s jiným způsobem dělení duševního vlastnictví, a to na právo autorské a na právo k průmyslovému vlastnictví. Toto dělení tedy spíše odpovídá oboru chráněných práv.

1.2. Autorské právo

Autorské právo lze chápat jako odvětví duševního vlastnictví. Autorské právo, stejně jako i jiné právní odvětví, lze chápat v objektivním a subjektivním slova smyslu. *V objektivním smyslu se jím rozumí soubor právních norem, které upravují vztahy vznikající při vytváření a společenském uplatnění autorských děl. V subjektivním smyslu se jím pak rozumí daná konkrétní práva, jež náležejí autorovi k dílu, které svou duševní tvůrčí činností vytvořil.*⁵ Více o historii a právní úpravě autorského práva, je pojednáno v jiné kapitole této práce.

1.3. Softwarové pirátství

Softwarové pirátství ve své nejširší podobě lze vymezit jako neoprávněný zásah do statku chráněného autorským právem. Tento neoprávněný zásah může mít mnoho rozličných podob, mezi nejčastější však patří neoprávněné kopírování, užívání díla, prolamování ochrany díla apod. V literatuře mezi nejčastější projevy patří *neoprávněné dovážení a držení kopií za účelem obchodování, jejich prodeje, pronajímání, vystavování či nabízení za úplatu* aj.⁶ Software v užší podobě zahrnuje jen PC programy, v širší podobě i data. Pro účely této diplomové práce zahrnuje software jak programy, tak i data.

1.4. Kyberprostor

Slovo kyberprostor vytvořil William Gibson ve svém slavném románu *Neuromancer* již v roce 1984.⁷ Kyberprostor lze velmi stručně definovat jako virtuální svět vytvořený

---

4 Článek 2 Smlouvy o založení Světové organizace duševního vlastnictví.

5 KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné 3*. 4 vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 180.

6 CORNISH, William; LLEWELYN, David. *Intellectual Property : Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*. London : Sweet & Maxwell Limited, 2007, s. 469.

7 GRÍVNA , Tomáš; POLČÁK , Radim. *Kyberkriminalita a právo*. Praha: Auditorium, 2008, s. 30.

moderními technologickými prostředky (např. počítačem).⁸ V rámci porušování autorského práva se s tímto pojmem ale nesetkáváme. Ve vztahu ke kyberprostoru se totiž hovoří většinou o kyberzločinech a jiných protiprávních činech, spáchaných ve vztahu k počítačové technice. Jinými slovy jde zejména o tzv. hacking spáchaný hackery.⁹

1.5. Způsoby přenosu dat

1.5.1. P2P síť a P2P program

P2P, neboli peer to peer síť, a programy patří k nejčastějším způsobům porušování autorského práva. Princip těchto sítí a programů je takový, že při stahování dat z internetu je zároveň i poskytnut ostatním uživatelům. V praxi to pak vypadá tak, že čím více uživatelů stahuje stejná data, tím rychlejší je jejich přenos. Pro přístup k takovéto P2P síti je potřebný specifický program. Těchto programů je několik, ale nejčastěji se používá program DC++, Ares a KaZaA a Napster.

1.5.2. Torrent

Technologie BitTorrent využívá tzv. torrent souborů, které jsou určeny k lokalizaci děl, která jsou prostřednictvím této sítě k dispozici. Torrent soubor představují pouhá metadata obsahující informace o dílu (dílo samotné není součástí torrent souboru). Nicméně aby bylo možné vytvořit a uložit torrent soubor odkazující na určité dílo, uživatel, který má v úmyslu takové dílo sdílet, tzv. „seeder“ („rozsévač“), musí mít uloženou kopii díla na svém počítači. Na tuto kopii pak torrent soubor směřuje. Torrent soubor je tedy vlastně „ukazatelem“ nebo „směrovkou“ ke skutečnému obsahu, který představuje dílo. Torrent soubory jsou pak různou cestou rozšiřovány mezi veřejnost (uživatelé BitTorrent sítě), přičemž běžným způsobem je zpřístupňování těchto torrentů pomocí k tomu určených webových stránek a vyhledávačů, které pracují s databází torrentů. Ta je postupně vytvářena samotnými uživateli (seedery), kteří torrenty do databáze sami vkládají. Takové webové databáze a s nimi spojené vyhledávače umožňují uživatelům vyhledávat torrent soubory, které byly vytvořeny a nahrány někým jiným. Je běžnou praxí, že jména torrent souborů odpovídají názvu děl (souborů), na která odkazují, což usnadňuje orientaci uživatelů.¹⁰

---

8 ABZ.cz: *slovník cizích slov - on-line hledání* [online]. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/kyberprostor>>.

9 Nejčastěji půjde o nabourávání se do cizích účtů, teoreticky lze spáchat i teroristický čin prostřednictvím počítače.

¹⁰ ČERMÁK, Jiří. Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítí typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirat Bay. *Právní rozhledy*. 2008, 8, s. 272.

1.5.3. Servery

Stahování ze serverů se označuje jako tzv. „direct download“ (přímé stahování), jelikož stahujeme přímo z určitého serveru a ne od ostatních uživatelů. Obrovskou výhodou pro warez komunitu je fakt, že přímé stahování, za splnění zákonných podmínek, není ilegální a těší se proto značné oblibě, naproti tomu sharing (sdílení) a uploading (nahrávání) postihnout lze. Mezi nejznámější servery patří Rapidshare, Megaupload, Stahuj, Czshare atd.

1.5.4. Další pojmy, pojící se s přenosem dat

Při používání internetu se setkáváme s několika dalšími anglickými pojmy. Jsou jimi download (=stahování dat), sharing (=sdílení dat) a upload (nahrávání dat). V rámci procesu stahování děl ze serverů jde tedy o downloading, peer to peer sítě používají všechny tři zmíněné pojmy.

1.5.5. Shareware a Freeware

Freeware je software, který je šířen zdarma, například na internetu nebo na různých CD/DVD. Program je možno provozovat zdarma na neomezenou dobu a je možno jej i zdarma šířit dále. U freewaru autorská práva k tomuto programu vlastní autor a není povoleno bez jeho souhlasu počítačový program jakkoliv měnit nebo upravovat pro komerční účely. Typickým případem freewaru byla Java od Sun Microsystems.¹¹ Shareware je program, u kterého je na určitou dobu poskytnuta možnost jej zdarma používat. Po uplynutí určité doby, nejčastěji třiceti dní, je pak nutno program zakoupit, pokud jej chce uživatel používat i nadále.

1.6. Warez a warez komunity

Warez označuje soubor dat chráněných autorským právem, se kterými disponují softwaroví piráti. Dispozicí se rozumí porušování autorských práv. Stručně řečeno jde o konkrétní produkt (hra, film, hudba...), se kterým piráti volně disponují mezi sebou a jinými uživateli, aniž by k tomu měli svolení autora díla. Prostředí, kde k tomuto dochází a které sdružuje tyto subjekty, označujeme jako warez komunitu.

---

¹¹ ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 14.

2. Stručná historie vývoje internetu a počítačového pirátství

2.1. Vývoj internetu

Internet, tak jak jej známe dnes, urazil velikou cestu od své první podoby. Původně šlo o spojení počítačů pro potřeby armády, tato počítačová síť nesla název ARPANET.

Vznik ARPANETu byl financován grantovou agenturou (později přejmenovanou na DARPA – Defense Advanced Research Projects Agency) ministerstva obrany USA. Původně pouze experimentální síť měla ověřit fungování systému při využití přepojování paketů, což přinášelo maximální robustnost. Síť neměla mít žádnou centrální složku, aby fungovala i v momentě, kdy by některé její části byly zničeny. Cílem bylo mimo jiné umožnit vzdálený přístup k nejvýkonnějším počítačům té doby.¹² Decentralizace je i typická pro současný internet. ARPANET získával stále větší oblibu, začal se rozšiřovat, a to nutně vedlo k potřebě jeho modernizace. Vývoj se ubral trochu jiným směrem, koncem osmdesátých let dochází k zániku systému ARPANETu a jeho nahrazením systémem hypertextových odkazů a jeho aplikaci WWW (World Wide Web) tak, jak jej známe dnes.

2.2. Vývoj počítačového pirátství

Pirátství jako takové lidstvo provází od počátku věku, jen postupem času nabíralo různé podoby. V nejstarších dobách mělo pirátství podobu zaměňování jednoho druhu zboží za jiné, známější nebo kvalitnější. S rozvojem umění se začala falsifikovat věhlasná díla známých umělců. Všechny padělky ale měly společnou jednu věc, a to hmotný substrát. Od poloviny devadesátých let minulého století se ale setkáváme s něčím úplně novým, s něčím, co poskytuje zcela nový druh komunikace, možnost přenášení a uschovávání dat. Najednou dostalo pirátství do ruky úplně novou, doposud neprobádanou oblast své působnosti. Lidé jsou od přírody zvědavé bytosti, a tudíž tato nová oblast byla pro piráty jako stvořená, a není pro to divu, že zanedlouho poté dochází k počátkům pirátství.

K tomuto prvnímu zaznamenanému případu softwarového pirátství se pojí název BBS¹³. Ačkoliv jeho původní záměr byl zcela jiný, postupem času začal obsahovat softwary, filmy, hudbu atd. Popularita BBS narůstala velkou rychlostí. Stále více lidí jej začalo používat a hledat na něm potřebná data, tak se začaly objevovat vůbec první warez komunity a od této doby dochází k rapidnímu nárůstu softwarového pirátství. Paradoxně čím více lidí BBS

---

¹² ARPANET. *Wikipedia : otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, [cit. 2010-11-26]. Dostupné z <<http://cs.wikipedia.org/wiki/ARPANET>>.

¹³ Bulletin Board System byl v podstatě server, na který se šlo přímo připojit a který obsahoval data ke stažení.

používalo, tím více začalo být zřejmé, že takovou vytiženost prostě nelze ustát. Mimo to se objevil nový konkurent a tím nebyl nikdo jiný než internet.

Jak rostla popularita internetu, tak přímou úměrou klesala u BBS. Devadesátá léta 20. století znamenala zánik BBS a absolutní monopol internetu. Internet byl ale ještě nedokonalý systém, který díky telefonním přípojkám nabízel rychlost pouhých 56Kb/s, což tak tak stačilo na brouzdání po WWW stránkách. Pak nastal raketový vývoj rychlejších připojení, od ISDN po kabelové přípojky, wireless, satelity apod. V současné době je stav takový, že internetové připojení dosahuje místy rychlosti až několik desítek MB, a právě onu rychlost bych si dovolil označit za hlavní důvod rozšíření pirátství. Nikdo by nesdílel, nestahoval ani neumisťoval na internet objemná data, kdyby to mělo trvat několik desítek hodin. Při starším telefonním (tzv.-dial-up) připojení, kdy rychlost downloadu by při 56kB/s dosahovala max. 10kB/s, by se jeden film o průměrné velikosti 700 MB stahoval více jak 20 hodin! Z uvedeného pro mě osobně plyne takový závěr, že jen málokdo by strávil tolik hodin na internetu kvůli jednomu filmu.

3. Způsoby užití díla

S trochou nadsázky by se dalo říct, že téměř každý alespoň příležitostně svým způsobem porušuje autorská práva, ať už stáhnutím jedné písničky nebo umístění cizí fotografie na vlastní blog. Tyto případy jsou ale natolik rozšířené a triviální, že se jimi nikdo nezabývá a zabývat ani nebude. Jsou ovšem situace, kdy zákon přímo umožňuje a dovoluje užívání některých děl a jejich spojení s internetem. S tímto je spojeno hned několik dalších termínů, jako je zpřístupňování, užívání a rozmnožování.

3.1. Díla chráněná autorským právem

Ze všeho nejdříve si musíme vyjasnit, zda to či ono dílo požívá ochrany podle autorského zákona, neboť by právní rozbor díla ztrácel smysl, pokud by nebyl chráněn. Odpověď na tuto otázku nám poskytuje § 2 AZ, který za dílo považuje *literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam. Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem*¹⁴. Vzhledem k zaměření práce na audiovizuální díla a počítačové programy se §3 AZ stává bezpředmětným. Z uvedené zákonné definice nám tedy vyplývá, jaká díla budou chráněna zákonem a jaká nikoliv. Tato zákonná definice je velmi široká, jedinečný výsledek tvůrčí činnosti znamená, že musí jít o vlastní originální dílo, nejen tedy např. „strojový“ překlad literatury. Co se týče pojmu „jediný výsledek“, tak dle mého zákonodárce použil chybnou terminologii, jelikož to může svádět k závěru, že dílo je chráněného až po jeho dokončení, tedy jako celistvý výsledek. Tuto terminologickou nepřesnost ale odstranil v odstavci 4 téhož paragrafu¹⁵. Co se pojmem audiovizuální díla a počítačové programy rozumí, je vysvětleno v § 62 a § 65 AZ.

Počítačové programy požívají ochrany podle trochu jiného kritéria. Na rozdíl od jiných děl zde postačí vlastní duševní výtvor. Může se naskytnout otázka, proč zákonodárce nevyžadoval také jedinečnou tvůrčí činnost. Současný autorský zákon poskytuje daleko širší ochranu počítačovým programům, než tomu bylo před rokem 2000, kdy nabyl tento zákon účinnosti. Minulý autorský zákon v § 2 upravoval programy tak, že *ochrany požívají i programy počítačů, pokud splňují pojmové znaky děl podle tohoto zákona; nestanoví-li tento zákon jinak, jsou chráněny jako díla literární*¹⁶. Uvedená definice poskytovala ochranu

¹⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ § 2 odst. 4 autorského zákona říká, že chráněny jsou jakékoli části díla.

¹⁶ §2 zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých, účinném ke dni 1. července 1965.

víceméně jen užšímu okruhu programů, konkrétně těm, které byly výsledkem tvůrčí činnosti autora. Problém tohoto vymezení tkví v tom, že ne každý program splňuje podmínku tvůrčí činnosti autora. U děl audiovizuálních, literárních apod. se nekladou meze autorovým nápadům a myšlenkám, cokoliv ho napadne, může zakomponovat do díla. U programů je ale situace jiná, zde se vychází ze stejného základu a autor ho jen přetvoří ke svému požadovanému závěru. Programy mají podobný binární kód a při bližší zkoumání mají i mnoho společných znaků. Tuto „úzkoprsost“ odstranil současný autorský zákon, který vyžaduje jen podmínku původnosti. Nevyžaduje se tedy jedinečný výsledek, jelikož v současné době ho téměř ani nejde dosáhnout.

3.2. Zpřístupnění díla

3.2.1. Právo dílo užit

Toto právo náleží mezi majetková práva. Autorský zákon umožňuje dva způsoby užití díla někým jiným, než je autor sám. První možností je udělit toto právo jiné osobě autorem. Druhou možností je užití na základě zákona¹⁷. Dále jsou vymezeny v autorském zákoně způsoby užití díla. Dříve byly rozpory v tom, zda-li je tento výčet demonstrativní nebo taxativní¹⁸. Světlo do této situace přinesla novela zákonem č. 216/2006 Sb., která tento výčet uvádí jako demonstrativní. S tím nemohu než souhlasit, jelikož v dnešní době, kdy technologie jde značně dopředu, je jen otázkou času, kdy se naskytnou jiné způsoby, jak dílo užit. V následujících stránkách bych se rád zaměřil na jednotlivé způsoby užití díla v prostředí internetu.

3.2.2. Rozmnožování

Rozmnožováním rozumí autorský zákon *zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě*¹⁹. Pro naše účely jde o důležitý paragraf, neboť právě softwarové pirátství čerpá z toho, že někdo stahuje z internetu něco, co tam bylo nahráno. Jinými slovy někdo pořídil rozmnoženinu tím, že daná data nahrál na internet. Nutno ovšem podotknout, že uvedený paragraf patří do majetkových práv autora. Proto následující rozbor vychází z předpokladu zneužití volného užití díla podle § 30 AZ. Uvedená definice zahrnuje mnoho variant rozmnoženin. Výstižná je část zahrnující nepřímou rozmnoženinu nebo jakoukoliv

---

¹⁷ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ ČERMÁK, Jiří. *INTERNET A AUTORSKÉ PRÁVO*. 2. aktualizované a rozšíření vydání. Praha: Linde, 2003, s. 30.

¹⁹ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

jeho část. Výstižná v tom slova smyslu, že u audiovizuálních a hudebních souborů často dochází k tzv. konverzi formátů, nejde tedy o přímou, ale nepřímou rozmnoženinu. Pokud by § 13 AZ neobsahoval toto ustanovení, pak by to nebyla rozmnoženina v technickém významu, jelikož uspořádání binárního kódu by bylo jiné. Výsledek by ovšem byl stejný, ať je formát jakýkoli.

Obecně lze ale říci, že nezáleží na zvolené technice zachycení dat, ale na výsledném projevu. Pokud by originální obraz byl malován olejomalbou, jeho rozmnoženina jinou technikou a výsledek by byl stejný, tak si jen stěží dokážu představit, že by rozmnoženina nebyla z tohoto důvodu chráněná autorským právem. Ustanovení „jakoukoliv jeho část“ se mi jeví jako velmi důležité. V praxi jsou totiž data rozdělena do několika částí a ty části jsou poté nahrány na internet. Ve skutečnosti se většinou nestahují celá data, ale právě jejich rozdělené části a až poté si je koncový uživatel „rozbalí“. To také znamená, že bez stáhnutí dat jako celku jsou jeho jednotlivé části nepoužitelné, neboť k rozbalení je potřeba právě všech jeho částí. Zajímavou otázkou tedy je, zda-li jde o rozmnoženinu, pokud je nahrána jen jedna část z celku a zda-li jde o porušování autorských práv? Ustanovení o rozmnožování říká, že může jít o část díla a v jakékoli formě. Z uvedeného tedy plyne, že by mělo jít o rozmnoženinu, jelikož tato část skutečně kopíruje svůj originál. Základním problémem zůstává, že část díla nejde užít vůbec, pokud nejsou přítomny všechny jeho části. Řešení poskytuje definice díla, jelikož musí jít o dílo, které je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě²⁰. Samotná část sice obsahuje zdrojový kód své části originálu, ale nelze ji nijak použít, nelze ji zpřístupnit do jakékoliv vnímatelné formy a není tedy dílem dle autorského zákona.

Velmi rozšířeným a často využívaným pojmem je pořízení kopie pro osobní potřebu, kterou upravuje § 30 AZ. Jde určitě o jedno z nejčastěji zneužívaných ustanovení. Většinou to totiž vypadá tak, že se pořídí jedna kopie pro „osobní účely“ a ta se dále rozšiřuje mezi lidmi. Konkrétněji jde o okruh určitých osob, které se mezi sebou znají a kopii si půjčují. Málodko z nich si pak uvědomuje, že již samotné pořízení takové rozmnoženiny zvukového záznamu bez svolení výrobce je protiprávní, pokud tyto rozmnoženiny byly určeny pro jiný cíl než vlastní osobní potřebu zhotovitele rozmnoženiny, aniž bylo nutné, aby tyto rozmnoženiny byly distribuovány²¹. Uvedený rozsudek Nejvyššího soudu lze samozřejmě aplikovat na všechna díla, nejen zvuková. Zákon neupravuje, jaký právní původ by měl mít originál (ve vztahu k pořizované rozmnoženiny, nikoliv jako prvotní originál). V rámci rozšiřování díla v běžné společnosti a pořizování rozmnoženin si troufám říct, že většina je pořízena z nelegálních

---

²⁰Tamtéž..

²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2001, sp. zn. 7 TZ 51/2001.

zdrojů. K tomuto se vyjádřil i Nejvyšší soud, který rozmnoženinu z nelegálního zdroje nepovažuje za nelegální.²²

Za zmínku určitě stojí také fakt, že v důsledku harmonizace práva vydala EU směrnici 2001/29/ES, která považuje rozmnožování pro osobní potřebu za součást výlučného autorského práva, ke kterému mohou členské státy stanovit výjimku²³.

3.3. Volné užití díla

Toto ustanovení, jak jsem již zmiňoval, velmi úzce souvisí s rozmnožováním díla v prostředí internetu. Volné užití je upraveno v § 30 AZ je v něm řečeno, že *za užití díla se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak. Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla*²⁴. V případě volného užití díla mluvíme i o tzv. mimosmluvním institutu užití díla.²⁵ Dříve nebyla vyjasněna otázka, zda-li lze užit dílo pro osobní potřebu právnické osoby a v této otázce panovaly rozporuplné názory²⁶. Tato nejasnost byla odstraněna novelou, která již hovoří o osobě fyzické. Osobně se přikláním také k volnému užití jen pro potřebu fyzické osoby, jelikož většina právnických osob je zřízena za účelem podnikání a lze si těžko představit užití pro osobní potřebu právnické osoby. Aby dílo mohlo být volně užito, je třeba splnit ještě jinou zákonnou podmínku. Tou je tzv. třístupňový test upravený v § 29 AZ. Tento třístupňový test byl přijat v souladu s požadavky Bernské úmluvy, WCT a Informační směrnici.²⁷ *Musí jít o zvláštní případ podle autorského zákona, užití nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla a nesmí tím být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora*²⁸. Dílo ovšem musí být předtím zveřejněno. S uveřejněním díla se pojí mnoho právních skutečností, např. *s aktem zveřejnění díla autorský zákon spojuje některé právní následky, které mají vliv na rozsah, obsah či délku subjektivního autorského práva. Jedná se zejména o vznik práva autora určit označení svého autorství, vznik práva na dodatečnou autorskou odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu, vliv na trvání majetkových autorských práv, vznik většiny bezúplatných zákonných licencí a vznik*

²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009.

²³ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon*, edice velké komentáře. 1. vydání. Praha: 2007, s. 184.

²⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné 3. 4 vydání*. Praha: ASPI, 2007, s. 227.

²⁶ ČERMÁK, Jiří. *INTERNET A AUTORSKÉ PRÁVO*. 2. aktualizované a rozšíření vydání. Praha : Linde, 2003, s. 53-54.

²⁷ KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné 3. 4 vydání*. Praha: ASPI, 2007, s. 228

²⁸ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů

*ochrany díla podle českého autorského zákona*²⁹. Ačkoliv zveřejnění díla má dalekosáhlé následky, po prozkoumání dané situace jsem dospěl k názoru, že není vyřešena otázka teritoriálního účinku zveřejnění díla. Co se týče zveřejnění v národním a mezinárodním měřítku, panují protichůdné názory. Na jedné straně stojí názor, že se jedná o zveřejnění národní a toto se opírá o charakter autorských práv na základě teritoriálního principu, což je základním principem autorského práva obecně a zohledňuje právo autora rozhodnout, kde a jakým způsobem bude dílo zveřejněno. Opačný názor považuje zveřejnění za jednorázový akt v mezinárodním měřítku³⁰. Tato nejasnost má velmi důležitý dopad v prostředí internetového pirátství, neboť často dochází k situaci, že jednotlivá díla jsou na internetu zpřístupněna dříve, než jsou poprvé zveřejněna v České republice. Konkrétněji bych situaci vysvětlil na filmovém průmyslu, kde se tato situace vyskytuje nejčastěji. Velmi často dochází k tomu, že audiovizuální dílo (film) má premiéru v USA a premiéra v ČR následuje třeba i několik měsíců poté. Pirátská skupina pořídí záznam tohoto filmu v USA a krátce na to ji lze sehnat na internetu a na českých stránkách. Trvání na principu národního měřítka by pak mohlo mít za následek, že autorova práva uvedená výše by se neuplatnila na území ČR, jelikož jeho dílo zde nebylo zveřejněno. Pokud ponechám stranou autorovy zájmy, měla by situace veliký dopad i na veřejnost. Volně dílo užít se totiž dle § 29 AZ vztahuje pouze na díla, která již byla předtím zveřejněna. Díla zveřejněná v zahraničí by při uplatnění principu teritoriality nešla volně užít v ČR, jelikož zde nebyla zveřejněna. Proto zastávám názor, že zveřejnění by mělo mít aspekt jednorázového aktu, platného ve všech zemích. Tento můj názor však může kolidovat s oprávněnými zájmy autora, aby si sám mohl určit, kdy a kde jeho dílo bude zveřejněno. V dnešní době globalizace a celosvětového propojení považují doktrínu teritoriality za již překonanou právě v důsledku modernizace společnosti. Jak jsem již zmiňoval, k volnému užití díla se váže i podmínka tzv. třístupňového testu, *který se ve své původní podobě vztahoval pouze k právu pořizovat rozmnoženiny*.³¹ Toto ustanovení je v našem právním řádu relativně nové. Bylo přijato v roce 2006 na základě harmonizace našeho práva s právem EU, jednalo se o článek 5 odstavce 5 směrnice 2001/29/ES³².

---

²⁹ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, edice velké komentáře*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 184.

³⁰ HRABÁNEK, Jiří. *FILM Z HLEDISKA AUTORSKÉHO PRÁVA : Otázky a odpovědi*. Praha : Linde, 2009, s. 18-19.

³¹ STERLING, J.A.L. *World Copyright Law : Protection of authors' works, performances, phonograms, films, video, broadcasts and published editions in national, international and regional law*. 3. London : Thomson Reuters Limited, 2008, s. 529.

³² Článek 5 odstavce 5 směrnice 2001/29/ES: Výjimky a omezení stanovené v odstavcích 1, 2, 3 a 4 mohou být použity pouze ve zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany a nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv.

Vyvstává nám otázka, co se rozumí osobní potřebou fyzické osoby. Jedná se pouze o potřebu jedné konkrétní osoby nebo tím lze zahrnout i osoby další? Komentář k autorskému zákonu se správně k tomuto vyjadřuje následovně: „*Osobní potřebou*“ je zapotřebí rozumět *užití díla v soukromí uživatele, a to v souladu s osobnostním právem na ochranu soukromí fyzické osoby a v rámci výkonu tohoto osobnostního práva. Účelem „osobní potřeby“ může být např. sebezvědomí, samostudium, osobní zábava apod. Není přitom rozhodné, zda duševní užitek (nehmotný výnos), který tak bude získán (např. načerpán četbou odborné literatury), bude uplatněn při vlastním podnikání zhotovitele rozmnoženiny nebo při jeho jiných činnostech. Užitím díla v rámci soukromí lze, s ohledem na rozumné uspořádání právních poměrů, chápat užití v rámci domácnosti (§ 115 OZ) zhotovitele rozmnoženiny, jakož i v rámci okruhu osob jemu blízkých (§ 116 OZ)*³³.

Jiný právní režim má počítačový program a elektronická databáze. Zde neplatí stejný režim jako u ostatních, např. audiovizuálních děl. Podle § 30 odst. 3 AZ *užitím podle tohoto zákona (autorského zákona) je užití počítačového programu či elektronické databáze i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, včetně zhotovení rozmnoženiny takových děl i pro takovou potřebu*³⁴. Odlišná právní úprava je výsledkem harmonizace práva v EU, kdy byla vydána směrnice Rady 91/250/EHS. Vzhledem k závaznosti směrnice pro členský stát co do výsledku, tak se jednotlivé způsoby zakotvení směrnice do právního řádu liší, např. Španělsko má kopírování pro osobní potřebu a výjimku pro PC programy v jednom ustanovení.³⁵

Tato směrnice byla vydána v důsledku rozličných úprav v členských a ostatních zemích v rámci Evropy. Mezi základní důvody vydání směrnice patří právě různé právní úpravy ochrany počítačových programů nebo dokonce absenci takovéto úpravy. Dalším důvodem byly velké náklady na vytvoření programu a malé náklady na jejich kopírování. Dále i stále významnější role programů v hospodářské oblasti. Pokud ponecháme stranou podnikatelský sektor, vyvstane nám otázka, proč soukromé osoby – nepodnikatelé- mohou volně užít např. audiovizuální díla a nemohou takto užít počítačové programy? Pokud bychom se tímto zabírali pouze z praktického hlediska a z pohledu koncového uživatele, mohlo by se to jevit jako neopodstatněné. Přeci jen nedává smysl skutečnost, že film si můžeme stáhnout v rámci volného díla a podívat se na něj, kdežto počítačový program takto užít nejde. Je nutno

---

³³ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, edice velké komentáře*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 346.

³⁴ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ GHIDINI, Gustavo; GENOVESI, Luis Mariano. *Intellectual property and market power : ATRIP papers 2006-2007*. Buenos Aires : Eudeba, 2008, s.812.

se na toto podívat s širšího pohledu. Na film můžeme jít do kina, z tohoto plynou autorovi zisky, stejně tak jako z prodeje DVD apod. Naproti tomu program takto užít nelze, jediný způsob jeho užití je právě na konkrétním počítači, žádný jiný zisk než zpoplatnění tohoto užití autorovi neplyne (neberu v potaz jiné finanční zvýhodnění autora, jako je licenční smlouva apod., jelikož ve výsledku se to vždy váže na užití programu v počítači). Pokud by tedy měl počítačový program stejnou právní úpravu jako audiovizuální díla, byl by omezen finanční zisk pouze na podnikatelský sektor, což pochopitelně nelze připustit (tato úprava samozřejmě nezahrnuje freeware a částečně shareware)³⁶. Výstižná byla věta majitele softwarového gigantu Microsoft Byla Gatese, když v roce 1980 prohlásil „Neznám nikoho, kdo by na tvorbě softwaru zbohatl.“³⁷ Taková byla situace v USA před rokem 1980, kdy byl přijat jeden z nejdůležitějších zákonů chránící počítačový program, zákon o autorském právu k počítačovému softwaru. Ve světle dnešní doby, kdy softwarové korporace mají zisk několik miliard Kč, je taková situace skoro neuvěřitelná. Jen pro zajímavost, v roce 2010 společnost Microsoft vykázala ve svém druhém finančním čtvrtletí zisk 117,16 miliard Kč³⁸, což představuje přibližně o 20 miliard méně, než je státní schodek pro rok 2011.

Režim volného užití díla je upravován i směrnicemi, ale vzhledem k jejich závaznosti co do výsledku se jednotlivé úpravy v rámci členských států různí i proto, že samotné směrnice toto neřeší jednotně. Pravděpodobně nejpřísnější úpravu s jen malou možností pořizování pro osobní potřebu mají ve Velké Británii, kde je povoleno pouze nahrávání televizního a rozhlasového vysílání.³⁹ Naproti tomu Francie obecně dovoluje pořizování kopie pro osobní potřebu, pokud není kopie zamýšlena ke kolektivnímu užití, obdobnou cestou jde i Německo nebo Švédsko.⁴⁰

---

³⁶ Freeware je program určen k volnému užití, shareware je program s omezenou dobou volného užití, zpravidla na jeden měsíc.

³⁷ CRAIG, Paul, a kol. *Softwarové pirátství bez záhad*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 18.

³⁸ VANDROVEC, David. *Microsoft vykázal mírný propad zisku* [online]. Mediafax.cz, 28.01.2011 [cit. 2011-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3163241-Microsoft-vykazal-mirny-propad-zisku>>.

³⁹ VAN EECHOU, Mireille, et al. *HARMONIZING EUROPEAN COPYRIGHT LAW : The Challenges of Better Lawmaking*. Great Britain : Wolters Kluwer, 2009, s.118.

⁴⁰ KAMINA, Pascal. *Film Copyright in the European Union*. United Kingdom : Cambridge University Press, 2002, s. 271-272.

4. Právní úprava ochrany proti pirátství

4.1. Právní úprava dle autorského zákona

Autorskoprávní ochrana není novodobým pojmem, setkáváme se s ním již v 19. století. Hlavním důvodem vzniku potřeby autorskoprávní ochrany bylo kopírování cizích děl bez svolení autora a často i vydávání tohoto díla za své. To se týkalo zejména děl literárních. V počátcích autorskoprávní ochrany bylo území naší republiky součástí Habsburské říše a první právní úpravou autorského práva byl tehdy *Císařský patent z 19. Řijna 1846 č. 922 s.b.z.s. Tento právní předpis formuloval poprvé zásady pro ochranu děl literárních, hudebních a výtvarných, a to zejména proti neoprávněnému mechanickému rozmnožování, a u děl dramatických také proti neoprávněnému veřejnému provozování. Dalším právním předpisem byl zákon č. 197/1895 ř.z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým.*⁴¹

Prvním unifikovaným zákonem chránící autorská práva na území samostatného Československa byl zákon 218/1926 Sb. o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým. Tento zákon měl dualistickou koncepci ochrany. Jinak pohlížel na ochranu děl vydaných občany československé republiky a jinak zahraničními příslušníky. V § 1 tohoto zákona bylo stanoveno, že *tímto zákonem chráněna jsou díla literární, umělecká (hudební i výtvarná) a fotografická, která byla vydána na území Československé republiky, jakož i takováto díla, jejichž původci jsou státními občany Československé republiky, necht' byla vydána kdekoliv či vůbec nebyla vydána.*⁴² Z tohoto ustanovení je patrné, že se uplatňoval princip personality. Naproti tomu u cizích státních příslušníků byla ochrana zajišťována podle obsahu státních smluv a za podmínky vzájemnosti.⁴³ Dalším zákonem byl zákon č. 115/1953 O právu autorském. Tento zákon měl krátké trvání, neboť byl nahrazen zákonem č. 35/1965 O dílech literárních, vědeckých a uměleckých. Jde o nejdéle působící autorský zákon na našem území, jelikož platil bezmála 40 let. Všechny zmíněné zákony byly samozřejmě novelizovány a nejsou jedinými zákony upravující autorské právo, ale ve své době byly stěžejní. Důvodem přijetí zákona 35/1965 Sb. bylo sladění s novým občanským zákonem, přijatým o rok dříve. Je třeba mít na vědomí, že tento zákon byl přijat v období vlády komunistického režimu a vzhledem k vedoucí úloze státu ve společnosti se jistá omezení dotkla i tohoto zákona. Již v původním úvodu tohoto zákona je řečeno, že: „Účelem tohoto zákona je upravit vztahy

⁴¹ KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné 3. 4* vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 186-187.

⁴² Zákon č. 218/1926 o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském).

⁴³ Tamtéž.

vznikající v souvislosti s vytvořením a společenským uplatněním literárních, vědeckých a uměleckých děl tak, aby byly chráněny zájmy autorů a aby byly zajištěny příznivé podmínky pro rozvoj kulturní tvorby a aktivní účasti pracujících na této tvorbě v souladu s rozvojem a potřebami socialistické společnosti“.⁴⁴ V uvedeném zákoně lze dále nalézt řadu ustanovení o státních orgánech, jako je např. ministerstvo školství a kultury nebo socialistických orgánů. Doba trvání majetkových práv byla stanovena na 50 let po smrti autora. Po pádu komunistického režimu byl tento zákon několikrát novelizovaný, zásadní zlom pro současnou právní úpravu je rok 2000.

V tomto roce byl totiž přijat nový autorský zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, který byl doposud celkem osmkrát novelizován. Osobně vidím za přijetím nového zákona dva hlavní důvody, a sice nutnost harmonizace s právem EU a reflexe s moderní dobou. Předchozí zákon byl novelizován již ve světle budoucího přistoupení k EU/Evropskému společenství⁴⁵, zejména novelami z roku 1990 a 1996. Těmito dvěma novelami se podle důvodové zprávy k současnému autorskému zákonu ochrana práva autorského a práv souvisejících s právem autorským dostala na úroveň ochrany těchto práv srovnatelnou se zeměmi EU a průmyslovými státy. Převzetí *acquis communautaire* (veškeré právo související s EU) duševního vlastnictví, jakož i závazků z mezinárodních úmluv a smluv, jimiž je Česká republika vázána, nebo k nimž hodlá v blízké budoucnosti přistoupit, vyžaduje však již zpracování nového právního přepisu. I legislativní rada vlády konstatovala, že předpisy ES byly sice do autorského zákona částečně promítnuty, ale v důsledku četných novel se tento zákon stal nepřehledným a byla narušena jeho systematika.⁴⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., je rozdělen do dvanácti částí a celkově obsahuje 118 paragrafů. Pro lepší orientaci bych jej obsahově rozdělil do tří částí. První část se obsahově shoduje s tříděním v zákoně a pokrývá materii od § 1 po § 107. Druhá část pak v sobě obsahuje části dvě až deset, jde o změny různých zákonů⁴⁷. Poslední část obsahuje závěrečná ustanovení a účinnost. Jak jsem již zmiňoval, autorský zákon není jediným zákonem upravujícím tuto materii, je však stěžejním.

---

⁴⁴ §2 zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých, účinném ke dni 1. července 1965.

⁴⁵ Dřívější terminologie používala pojem Evropská společenství, zahrnující Evropské hospodářské sdružení, Evropské sdružení uhlí a ocele (zaniklo v roce 2002) a EURATOM, od účinnosti Lisabonské smlouvy se používá již jen pojem Evropská Unie, jelikož tato nahrazuje tyto společenství a je jejich právní nástupkyní.

⁴⁶ AUTORSKÉ PRÁVO a knihovny: *Důvodová zpráva [k Zákonu č. 121/2000 Sb.]* [online]. 1999 [cit. 2011-02-19]. Dostupné z <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm>.

⁴⁷ Například část druhá – změna zákona O oceňování majetku, část třetí – změna trestního zákona (zrušeno), část čtvrtá – změna zákona o přestupcích atd.

K dalším zákonům, které upravují autorské právo v té či oné míře, patří zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, oznámení upravující kolektivní správu atd. Mimo výše uvedené je otázka autorského práva upravena i v trestním zákoně nebo zákoně o přestupcích. Tyto zákony ale nastupují až v případě porušení určitých práv chráněným autorským zákonem, o čemž bude pojednáno dále. Zákonů, dotýkajících se této oblasti, je spousta a jejich výčet by zabral nemálo času, proto bych se zaměřil jen na ty nejdůležitější, kam patří bezesporu občanský zákon jako *lex generalis* k autorskému zákonu, zákon č. 273/1993 Sb., O některých podmínkách výroby, šíření a archivování děl.

Pojmové znaky autorského díla jsou uvedeny v § 2 autorského zákona. Musí jít tedy o *dílo literární, umělecké nebo vědecké, které jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora (toto kritérium by tedy nesplnil překlad díla pomocí programu jako je například Google Translator), dílo musí být vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě a to i elektronické, trvale nebo dočasně.*⁴⁸

V případě autorského práva ještě rozlišujeme práva majetková a práva osobnostní. Pod vlivem komunitárního práva se upustilo od dosavadní monistické koncepce. U této koncepce vykonavatel vykonával práva jako celek (tedy majetková i osobnostní), ačkoliv sám nemusel být autorem⁴⁹.

4.2. Právní úprava dle trestního zákona a zákona přestupcích

Tak jako každá právní norma určuje způsob chování svým adresátům, tak je potřeba sankce za nedodržení nebo porušení tohoto způsobu chování. Pod touto podkapitolou jsou zahrnuta ta závažnější porušení autorského práva, které mohou vést až k trestu odnětí svobody.

Od 1.ledna 2010 je účinný nový trestní zákon č. 40/2009 Sb., který upravuje porušení průmyslových a autorských práv v § 268 a § 271. Relevantní je pro nás skutková podstata vymezená v ustanovení § 270 odst. 1, která zní: „*Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán*

⁴⁸ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 4 vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 181.

odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty“.⁵⁰

Nově je zavedeno, že porušení musí být „nikoli nepatrné“. Co se tímto pojmem myslí, je dobře vysvětleno v komentáři k novému trestnímu zákonu, kde je k tomuto pojmu napsáno následující: „Při zvažování nové podmínky, že zásah do shora uvedených zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, musí být nikoli nepatrný, je třeba zvažovat okolnosti konkrétního případu, především intenzitu takového zásahu, způsob provedení činu, jeho následky, zejména ve formě a závažnosti zasažení osobních a majetkových práv autorů, výkonných umělců či výrobců zvukových či zvukově obrazových záznamů, vysílatelů rozhlasového či televizního vysílání, pořizovatelů databázi, v případě déletrvajících a opakovaných zásahů i počet takových případů, délku doby narušování konkrétního chráněného práva apod. Bez významu není ani osoba pachatele, míra jeho zavinění, jeho pohnutka atd., včetně skutečnosti, zda jde z jeho strany o první narušení takových zákonem chráněných práv, či jde v tomto směru o recidivu atd. Za nepatrný zásah by bylo možno s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu považovat ojedinělý nebo jen nepatrně významný zásah do některého chráněného práva, např. ojedinělé úmyslné opomenutí citace použitého krátkého výňatku ze zveřejněného díla jiného autora anebo ojedinělý prodej kamarádovi jedné videokazety nebo CD, na kterém byla nahrána hudební nebo filmová produkce bez souhlasu nositelů autorských a s nimi souvisejících práv; v takových nepatrných případech bude totiž postačovat postih pro přestupek či jiný správní delikt podle § 105a až 105c AZ a není třeba uplatňovat trestní odpovědnost pachatele. Jakmile však dojde k opakovanému, déletrvajícimu či rozsáhlejšímu takovému jednání, porušování více chráněných práv, nabízení v rozporu s autorským zákonem nahraných CD či DVD prostřednictvím inzerce, pokračování v závadném jednání přes upozornění ze strany autora, výkonného umělce či výrobce zvukového či zvukově obrazového záznamu, vysílatele rozhlasového či televizního vysílání, pořizovatele databáze, některého kolektivního správce či ochranné organizace, anebo dokonce přes uskutečněný postih za přestupek či jiný správní delikt apod., bude se zpravidla jednat o zásah nikoli nepatrný, který bude již vyžadovat trestní postih pro trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270.“⁵¹ Intenzitu zásahu tedy posuzuje individuálně, lze si totiž

⁵⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon.

⁵¹ Šámal, P. a kol. *Komentář k trestnímu zákoníku*, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2009, s. 2513.

představit situaci, kdy opakování protiprávního chování nepřekročí „nikoli nepatrné“ a naopak jeden protiprávní akt tuto hranici překročí.

Protiprávní jednání, které není trestným činem (zejména z důvodu nižší intenzity protiprávnosti vůči společnosti), může být přestupkem nebo jiným správním deliktem. Přestupky upravuje i přestupkový zákon v § 33 jako přestupek porušování průmyslových práv a přestupek neoprávněného užívání obchodní firmy nebo zaměnitelné označení

4.3. Právo EU

Právní úprava v ČR velmi koresponduje s úpravou v rámci EU, což je více než pochopitelné, jelikož jsme členem EU. Právní úpravu v rámci EU lze rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou právní akty zavazující členský stát k jejich transpozici nebo jsou přímo účinné pro stát⁵². Tato skupina má tedy spíše vnitrostátní rozměr ve vztahu členský stát – EU. Druhou skupinou jsou mezinárodní smlouvy, které uzavřela EU (či dřívější Společenství) nebo členské státy. Zde je přítomen mezinárodní prvek mimo EU.

Bylo by samozřejmě chybou mluvit o vlivu práva EU až vstupem České republiky k Unii. Pro přijetí se vyžadovala určitá harmonizace práv budoucího členského státu s právem Unie a tak tomu je i v případě autorského zákona. Přijetím autorského zákona v roce 2000 došlo k naplnění závazku ČR uvedeného v Evropské dohodě zakládající přidružení k EU (tehdy k Evropským společenstvím a členským státům). Od této dohody se odvíjejí veškeré harmonizace s právem EU⁵³. Za nejdůležitější směrnice v této oblasti lze označit například směrnici 91/250/EHS O právní ochraně počítačových programů, 93/98/EHS O harmonizaci ochranné doby práva autorského a některých práv souvisejících s právem autorským, směrnice 2004/48/ES O dodržování práv duševního vlastnictví, směrnici 2001/29/ES, O harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. Posledně jmenovaná směrnice mj. zavedla zákaz obcházení účinných technických prostředků⁵⁴.

Směrnice 2001/29/ES patří bezesporu mezi nejdůležitější právní normy na poli autorského práva v rámci EU. Jedním z hlavních cílů této Informační směrnice je harmonizovat práva členských států z důvodů lepšího fungování vnitřního trhu. Směrnice má celkem 15 článků, přijata byla 22.5.2001. V článku 13 je stanoveno, že: „Členské státy

---

⁵² Nejčastějším právním aktem je směrnice. Stát se zavazuje za výsledek, který směrnice sleduje a volba k jeho dosažení je na státu, je to nejčastější prostředek harmonizace práva. Nařízení je naproti tomu prostředek pro unifikaci práva a je přímo závazná i pro jednotlivce.

⁵³ KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 4 vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 190.

⁵⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 22. prosince 2002. Neprodleně o nich uvědomí Komisi. Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.⁵⁵ K 1. únoru 2003 tato byla Informační směrnice provedena řádně pouze v Řecku a Dánsku⁵⁶. Nyní ji přijaly již všechny členské státy. Co se týče samotného přijetí Českou republikou, neproběhla tato transpozice zcela bez problémů. O tom svědčí i žaloba podána 1. ledna 2006 Komisí Evropských společenství proti České republice. V této žalobě je vytýkáno, že nedostatečným způsobem byly transponovány články 3 odst. 3, článek 6 odst. 1, článek 6 odst. 3, článek 6 odst. 4, první, čtvrtý a pátý bod, čl. 7 odst. 1, druhý bod, čl. 7, odst. 2, čl. 8 odst. 2, čl. 8 odst. 3, čl. 10 odst. 1 a čl. 11 odst. 2 dotčené směrnice.⁵⁷ Po diplomatickém řešení této žaloby mezi Českou republikou a EU byla tato žaloba v roce 2006 stáhnuta a novelizací autorského zákona náležitě transponována.

Tato směrnice vyvolala v naší společnosti ohlas zejména díky různým právním sporům, které měly tuto směrnici jako svůj právní základ. Za zmínku stojí spor o poplatcích za vysílání v hotelových pokojích. Spor započal přijetím zákona č. 81/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, kdy byl § 23 autorského zákona mimo jiné doplněn o druhou větu, která zjednodušeně řečeno stanovuje, že za provozování rozhlasového a televizního vysílání nemělo být považováno zpřístupňování díla pomocí rozhlasových a televizních přijímačů ubytovaných na hotelových pokojích. Znění § 23 autorského zákona po novele bylo od počátku kritizováno, aniž by tato kritika měla větší dopad na praxi, která byla od nabytí účinnosti novely dne 23. února 2005 až do další změny tohoto ustanovení účinné od 19. května 2008 k placení odměn za takové užití děl přinejmenším rezervovaná. Rozhodnutí, které dalo věci do pohybu, je rozsudek Soudního dvora Evropských společenství C-306/05 (SGAE ca Rafael Hoteles SA)⁵⁸. V konečném důsledku byl shledán rozpor § 23 autorského zákona se směrnicí 2001/29/ES a tento paragraf byl změněn⁵⁹. K eventuelní trestní odpovědnosti za neoprávněné vysílání v hotelovém pokoji se vyjádřil i Nejvyšší soud, který

---

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ ČERMÁK, Jiří. *INTERNET A AUTORSKÉ PRÁVO*. 2. aktualizované a rozšíření vydání. Praha : Linde, 2003, s. 42.

⁵⁷ SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2006 [cit. 2011-03-19]. Dostupné z <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=5&IS=3391&T=185>>.

⁵⁸ PROKEŠ, Martin. Ke zpětné úhradě za přijímače na hotelových pokojích [online]. *Právní rádce*, 2009 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c4-10078260-38153100-F00000_d-ke-zpetne-uhrade-za-prijimace-na-hotelovych-pokojich 25.3.2011>.

⁵⁹ Nyní se vyjmutí z povinnosti platit poplatky vztahuje jen na zdravotnická zařízení.

k tomu řekl: „Hotelový pokoj využívaný k poskytování ubytovacích služeb lze pokládat za místo, kde dochází k dalšímu veřejnému šíření díla vysílaného rozhlasem nebo televizí ve smyslu § 16 odst. 1 autorského zákona č. 35/1965 Sb. , ve znění pozdějších předpisů [resp. ke sdělování díla veřejnosti, a to zpřístupňováním díla ubytovaným ve smyslu § 12 odst. 4 písm. f) a § 23 autorského zákona č. 121/2000 Sb.], jestliže pokoj je vybaven rozhlasovým nebo televizním přijímačem, který umožňuje příjem rozhlasového nebo televizního vysílání. Zpřístupňování chráněných děl hotelovým hostům tímto způsobem bez souhlasu nositelů autorských práv a bez zaplacení příslušné odměny může být za splnění ostatních podmínek trestným činem porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 TZ“.⁶⁰

Nejzajímavější se mi však jeví nedávný rozsudek Soudního dvora EU, který bude mít v blízké době dopad i na legislativu ČR. Tento rozsudek Soudního dvora se týkal sporu mezi společnostmi Padawan a SGAE – Sociedad General de Autores y Editores (obdoba OSA v ČR) a plošného vybírání poplatků za media, která jsou schopna zaznamenat nějaký obsah⁶¹. Netýká se to pouze DVD/CD, ale i harddisků, vypalovacích mechanik, kazet, tiskáren atd. V praxi to vypadá tak, že při koupi každého tohoto zařízení se zaplatí kolektivním správcům poplatek. Ačkoliv povinnost této platby má výrobce nebo dovozce, v konečném důsledku je finanční zátěž přenesena na spotřebitele. Nezaleží na účelu, pro který je zařízení nebo medium koupeno, platí se vždy. Dalo by se dokonce říct, že v tomto případě se uplatňuje princip presumpce viny. I když si někdo zálohuje vlastní data (nejčastěji vlastní fotky nebo dokumenty), stejně poplatek musí být zaplacen. Jde tedy o celoplošné vybírání, které nebere v potaz rozdílnost účelu. Soudní dvůr v této věci rozhodl následovně: *„Pojem spravedlivá odměna“ ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 O harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, je autonomním pojmem práva Unie, který musí být vykládán jednotně ve všech členských státech, které zavedly výjimku pro soukromé rozmnožování, bez ohledu na možnost přiznanou členským státům určit, v mezích stanovených právem Unie, zejména uvedenou směrnicí, formu, podmínky financování a výběru, jakož i výši této spravedlivé odměny. Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že „přiměřená rovnováha“, kterou je třeba nalézt mezi dotyčnými osobami, předpokládá, že výše spravedlivé odměny bude nutně vypočtena na základě kritéria újmy*

⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2003, sp. zn. 6 Tdo 380/2003.

⁶¹ BOUČEK, Jakub. *Přelomové rozhodnutí v oblasti autorských práv? Spis hlava 22* [online]. RADIOTV, 2010, [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <http://www.radiotv.cz/p_blogy/prelomove-rozhodnuti-v-oblasti-autorskych-prav-spis-hlava-22/>.

způsobené autorům chráněných děl v důsledku zavedení výjimky pro soukromé rozmnožování. Úprava, podle které osobami, jež mají povinnost financovat spravedlivou odměnu, jsou osoby, které disponují vybavením, přístroji a nosiči pro digitální rozmnožování a které z tohoto důvodu právně nebo fakticky poskytují toto vybavení nebo rozmnožovací služby soukromým uživatelům, je v souladu s požadavky „přiměřené rovnováhy“, pokud tyto osoby mají možnost přenést skutečnou zátěž spojenou s tímto financováním na soukromé uživatele. Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že musí existovat spojitost mezi uplatněním poplatku určeného k financování spravedlivé odměny na vybavení, přístroje a nosiče pro digitální rozmnožování a jejich předpokládaným používáním pro účely soukromého rozmnožování. V důsledku toho uplatnění poplatku za soukromé rozmnožování bez rozdílu, zejména na vybavení, přístroje a nosiče pro digitální rozmnožování, jež nebyly poskytnuty soukromým uživatelům a jsou zjevně vyhrazeny k jiným účelům než pro pořízení rozmnoženin k soukromému užití, není v souladu se směrnicí 2001/29“.⁶² Z uvedeného rozhodnutí je patrné, že poplatek by se měl vztahovat na soukromé osoby, neboť v podnikatelské sféře je téměř nemyslitelné rozmnožování pro vlastní potřebu.

Evropská unie klade důraz ochrany autorského práva nejen pro stávající členy, ale i pro uchazeče o členství. Tak nově přistupující státy musejí být členy následujících úmluv a dohod, a sice Bernské úmluvy, která má více než 160 signatářů, Římské úmluvy, která má více jak 80 signatářů mimo Maltu a Kypr, Dohody TRIPs, WPPT a WCT.⁶³

Závěrem bych ještě rád zmínil, že již od roku 2002 probíhají práce na vytvoření nového Evropského autorského zákoníku v rámci skupiny Wittem. Ve svých úvodních ustanoveních (pozn. převzato z anglického znění) uvádí, že *tento zákon není unifikací autorského práva EU tabula rasa. Evropské autorské práva musí operovat v rámci mezinárodních závazků Unie a jejich států. Zákon přijímá hmotné normy Bernské úmluvy a Dohody TRIPs. Členové také stěží mohou ignorovat uis communautaire a v rámci něj i sedm přijatých směrnic na tomto poli. Nicméně, zákon občas vybočuje z běžného acquis communautaire a nemůže být tedy považován za souhrn a novelizaci dosavadního práva EU.*⁶⁴

---

⁶² Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2010. PADAWAN SL v. Sociedad General de Autores y Editores (SGAE).

⁶³ VAN EECLOUD, Mireille, et al. *HARMONIZING EUROPEAN COPYRIGHT LAW : The Challenges of Better Lawmaking*. Great Britain : Wolters Kluwer, 2009, s. 16.

⁶⁴ The Witten Project : *European copyright code*. [online]. 2010 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <http://copyrightcode.eu/Wittem_European_copyright_code_21%20april%202010.pdf>.

4.4. Mezinárodní smlouvy o autorském právu

Česká republika je členem Světové organizace duševního vlastnictví (dále jen WIPO). Z tohoto titulu se na ni vztahuje řada mezinárodních smluv, zejména v oblasti patentového práva, ochranných známek a průmyslových vzorů. Mezi nejdůležitější smlouvy uzavřené na poli WIPO patří Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech (WPPT), Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT). Tyto dvě Ženevské smlouvy (známé také jako Internetové smlouvy), byly významným podkladem pro současný autorský zákon i jako právní inspirace řady směrnic EU. Významnou událostí byl 14. prosinec 2009, kdy tyto dvě smlouvy Evropská unie ratifikovala.

Dále je ČR členem Evropské patentové organizace, World Trade Organisation a v rámci ní také přistoupila k dohodě TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, v překladu Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví), která mj. zavazuje členské státy přijmout účinná opatření k vymáhání práv. Důležitá je i proto, že *tato úmluva chrání počítačový program, ať už ve zdrojovém nebo strojovém kódu, stejně jako literární dílo podle Bernské úmluvy.*⁶⁵ Osobně ale vidím jako chybu fakt, že v této Dohodě chybí výslovné ustanovení o ochraně audiovizuálních děl. Ve článku 11 se sice mluví o pronajímání kinematografických děl, ale výslovná ochrana zde nikde uvedena není. *TRIPS, která je účinná od roku 1995 a je spravována Světovou obchodní organizací obsahuje celkem sedm kategorií práv duševního vlastnictví, a to autorské právo a práva příbuzná s právem autorským, ochranné známky, zeměpisná označení, průmyslový design, topografie integrovaných obvodů, obchodní tajemství a patenty. Hlavním účelem TRIPSu bylo posílit a harmonizovat standardy práva duševního vlastnictví všech signatářů.*⁶⁶

Další, stěžejní právní úpravou, je Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl. Tato úmluva pochází již z roku 1886, u nás vstoupila v platnost v roce 1980. *Před touto Úmluvou existovala i jiná smlouva, a to Dohoda z roku 1852 mezi Francií a Velkou Británií. Před tímto datem ale Francie již volala po obecné právní úpravě autorského práva dovolávající se přirozeného práva. Následovaly kongresy v Bruselu, Římě a nakonec v Bernu. Původními signatáři Bernské Úmluvy bylo Německo, Belgie, Španělsko, Velká Británie, Francie, Haiti, Itálie, Libérie, Švýcarsko a Tunisko.*⁶⁷

---

⁶⁵ Čl. 10 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl.

⁶⁶ ALIKHAN, Shahid; MASHELKAR, Raghunath. *Intellectual property and competitive strategies in the 21st century*. The Hague : Kluwer Law International, 2004, s. 42.

⁶⁷ GOLDSTEIN, Paul. *International copyright : principles, law, and practice*. Oxford : Oxford University Press, 2001, s. 19.

Úmluva chrání audiovizuální díla pod pojmem filmová díla. Samotná ochrana počítačových programů zde chybí. Tuto absenci ale vynahradila výše zmíněná dohoda TRIPS, která počítačový program chrání jako literární dílo. V neposlední řadě je Česká republika také vázaná Mezinárodní úmluvou o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukového záznamu a rozhlasových organizací (Římská úmluva). *Bernská úmluva také jako první poskytla ochranu i tradičním kulturním projevům a to v článku 15.*⁶⁸

---

⁶⁸ ZOGRAFOS, Daphne. *Intellectual Property and Traditional Cultural Expressions*. USA : Edward Elgar Publishing Limited, 2010, s.12-13.

5. Právní úprava počítačové kriminality v USA a její srovnání s úpravou v ČR

V této kapitole se rámcově budu zabírat problémem pirátství v USA, její právní úpravou a srovnáním s naším právem. Česká republika náleží do kontinentálního právního systému, naproti tomu USA patří do anglo-amerického systému. Při psaní této diplomové práce se nelze nezaobírat USA, neboť drtivá většina autorů nebo společností, jejichž data jsou předmětem pirátství, jsou právě z USA, pirátství tedy nejvíce postihuje právě USA. Nejčastějšími oběťmi pirátství jsou filmy, programy a hudba. Největším světovým výrobcem filmů (zejména těch komerčně nejúspěšnějších) je Hollywood, softwaroví giganti sídlí také v USA (Microsoft, Apple) a u hudebního průmyslu tomu není jinak. Je tedy zřejmé, jak velké škody tyto společnosti ročně mají. V roce 2009 podle průzkumů škoda napáchána pirátstvím převýšila 50 miliard dolarů, což je přibližně jeden bilion Kč⁶⁹. Tato suma odpovídá cca dvou třetinám státního dluhu ČR. RIAA (Recording Industry Association of America) na svých stránkách zveřejnila průzkum jedné společnosti, podle které hudební pirátství ročně stojí svět 12,5 miliard dolarů. Z toho jsou ztráty v zaměstnání v USA 71 060 lidí, 2,7 miliard dolarů v pracovních příjmech, 422 milionu dolarů na daních.⁷⁰

Základní právní normou je Copyright act z roku 1976. Před tímto zákonem nebyla ucelená právní úprava a dílčí úprava nepřinášela dostatečnou právní ochranu. Mimo nutnosti jít s dobou a jejími pokročilejšími technologiemi, další impuls k přijetí tohoto zákona byla účast USA na Mezinárodní úmluvě o autorském právu (Universal Copyright Convention) a očekávaná účast v Bernské úmluvě. Zákon nabyl účinnosti 1.1.1978 a byl považován za kompromis mezi vydavateli a autory.⁷¹ Zákon také zavedl ochranu díla po dobu padesáti let od smrti autora. Tato doba ale byla změněna na sedmdesát let tak, jak jej známe i z našeho právního řádu. Nicméně, Copyright Act vymezuje předmět ochrany zejména v čl. 102 a to tak, že *autorskoprávní ochrana se poskytuje původní autorově práci vyjádřené v jakékoliv hmotné podobě nebo ve vyjádření, nyní známého nebo později vzniklého, ze kterého mohou*

---

⁶⁹ Business Software Alliance. *Global Software Piracy Study : Seventh Annual BSA and IDC Global Software Piracy Study* [online]. [cit. 2011-04-19]. Dostupné z <<http://portal.bsa.org/globalpiracy2009/index.html>>.

⁷⁰ RIAA. *PIRACY: ONLINE AND ON THE STREET* [online]. [cit. 2011-03-27]. Dostupné z <http://riaa.com/physicalpiracy.php?content_selector=piracy_online_the_law>.

⁷¹ Copyright Act of 1976. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2011-03-25]. Dostupné z <http://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_Act_of_1976>.

*být vnímána, reprodukována nebo jinak sdělena, ať přímo nebo za pomoci stroje nebo zařízení“.*⁷²

Dalším důležitým zákonem byl zákon o autorských právech k počítačovému softwaru z roku 1980 (Computer Software Copyright act), do té doby nebyl software uznáván jako duševní vlastnictví, takže jeho kopírování a používání nebylo trestné. Když zákon vstoupil v platnost, definoval software jako literární dílo, čímž programátory dal na roveň autorům literárních děl. Na konci devadesátých let začal Patentový úřad Spojených států vydávat patenty softwarovým vývojářům, a tak se stalo, že všechna digitální media jsou považována za duševní vlastnictví svého autora, čímž jejich autor vlastní práva na základní zdrojový kód a všechny od něj odvozené programy.⁷³

Digital Milenium Copyright Act (DMCA), přijatý v roce 1998, reaguje na změny související s vývojem moderních technologií. Obsahuje technické novelizace Copyright Act a samostatné zákony, jako je např. WIPO Copyright Treaties Implementation Act, jde o provedení smlouvy WCT.⁷⁴ Obsahuje i Online Copyright Infringement Liability Limitation Act, který je významný možností zbavení se odpovědnosti poskytovatelů internetového připojení nebo internetových stránek za ilegální obsah, pokud udělají vše pro to, aby tento obsah byl odstraněn.

Samozřejmě toto nejsou jediné zákony upravující autorské právo v USA, svojí povahou jsou ale nejdůležitější. Mimoto na americké právo má obrovský vliv i judikatura soudů, jejichž rozhodnutí (zvané precedenty) jsou závazné. *Jedno z prvních rozhodnutí můžeme najít již v roce 1879, kde bylo judikováno, že díla, která mají být chráněna, jsou plody intelektuální práce, vtělené do podoby knihy, tisku... V dalším rozhodnutí se soud zabýval otázkou, kdo je autorem fotografie, zda-li ten, kdo ji pořídil nebo ten, kdo ji vyvolal. Nakonec považoval za autora toho, kdo fotografii pořídil.*⁷⁵

Stejně, jako tomu je i u nás, i v USA existují výjimky z autorskoprávní ochrany. Tato výjimka, nazývána „spravedlivé užití (v originále fair use), je obsažena v titulu 17 United States Code, část první, § 107 a lze ji přeložit následovně: *„Nehledě na autorova práva obsažena v § 106 a v § 106a, právo spravedlivého užití zahrnuje například rozmnožování v kopiích nebo zvukových záznamech nebo jakýmikoli jinými prostředky dle výběru, pro účely*

---

⁷² Copyright Law of the United States of America and Related Laws Contained in Title 17 of the *United States Code*.

⁷³ CRAIG, Paul, a kol. *Softwarové pirátství bez záhad*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 27.

⁷⁴ ČERMÁK, Jiří. *INTERNET A AUTORSKÉ PRÁVO*. 2. aktualizované a rozšíření vydání. Praha: Linde, 2003, s. 42-43.

⁷⁵ TORREMANS, Paul. *Copyright law : a handbook of contemporary research*. Cheltenham, UK : Edward Elgar, 2007, s. 1-3.

kritiky, komentářů, novinových zpráv, vyučování (včetně několika kopií pro potřeby třídy), vzdělávání nebo výzkumu, nejsou porušením autorského práva.“ Tato koncepce může být považována za částečně podobnou ustanovení § 29 autorského zákona. DMCA obsahuje koncept tzv. bezpečného přístavu.⁷⁶ Toto ustanovení zbavuje odpovědnosti poskytovatele služeb za předem daných okolností. Mezi tyto okolnosti zbavující odpovědnost patří například stanovení vlastních podmínek, za jakých bude účet smazán, přijetí některých opatření proti porušování autorského práva atd.⁷⁷ Ustanovení o „bezpečném přístavu“ ale najdeme například i ve Velké Británii.⁷⁸

Nejmarkantnější, a pro téma této diplomové práce velmi důležitý, je rozdíl v absenci konceptu volného užití (tak, jak jej známe u nás v § 30 AZ) v právu USA. Jak jsem již zmiňoval, výjimky z autorova exklusivního práva jsou stanoveny převážně v § 106 Copyright Act. Nicméně, ustanovení odpovídající volnému užití pro osobní potřebu jako užití, které neodporuje zákonu, v USA chybí. Z praktického hlediska lze dopad této absence vysvětlit z pohledu běžného uživatele internetu v ČR. Téměř každý z nás internet neuvžívá jen pro „surfování“, ale i pro hledání a stahování určitých dat. Jak jsem již zmiňoval v úvodu své práce, téměř každý si alespoň jednou stáhnul písničku ve formátu MP3, film, nebo jiný soubor chráněný autorským právem. Považuje se to za něco zcela normálního a běžného. Nicméně, toto stejné jednání by v USA bylo nezákonné. Míra závažnosti protiprávního jednání je individuální případ od případu, nicméně některé sankce jsou, při obdobné skutkové podstatě, daleko vyšší, než-li je tomu u nás. Tak například, Titul 17 (který se týká autorského práva), vymezuje protiprávní čin následovně: „*Obecně každý, kdo úmyslně poruší autorské právo, bude potrestán podle sekce 2319, Titulu 18, pokud byl delikt spáchán A) za účelem obchodního nebo soukromého prospěchu, B) rozmnožováním nebo distribucí, včetně elektronických prostředků, kdykoliv během 180 dní, pokud jedna nebo více kopií nebo zvukových nahrávek jednoho nebo více děl, chráněných autorským právem, mají tržní cenu stejnou nebo vyšší než 1000 dolarů, c) nebo by dílo, které je připravováno pro komerční použití, učinil dostupné na počítačové síti přístupné veřejnosti, pokud taková osoba věděla nebo by vědět měla, že tato práce byla určena pro komerční použití.*“⁷⁹ Sankce je poté

---

⁷⁶ V originále safe harbor.

⁷⁷ TENG, Simon. Video-sharing website finds safe harbour from copyright infringement [online]. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2009, 4, 10, [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://jiplp.oxfordjournals.org/content/4/1/10.full.pdf+html?sid=9b46334f-fe2f-4aaf-bd01-659122eae4c6>>.

⁷⁸ HELMER, Stuart; DAVIES, Isabel. File-sharing and downloading: goldmine or minefield? [online]. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2009, 4, 1, [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://jiplp.oxfordjournals.org/content/4/1/51.full.pdf+html?sid=9b46334f-fe2f-4aaf-bd01-659122eae4c6>>.

⁷⁹ Copyright Law of the United States of America and Related Laws Contained in Title 17 of the *United States Code*.

vymezena v Titulu 18, kdy se ukládá za výše zmíněné protiprávní akty následující sankce. Za porušení písm. a) ukládá trest odnětí svobody až na 5 let nebo peněžitou pokutu, trest odnětí svobody až na 10 let, pokud toto protiprávní jednání je závažným trestným činem a je druhým nebo dalším jednáním podle tohoto odstavce. Za porušení písm. b) hrozí až tři roky odnětí svobody.⁸⁰

Výše zmíněné zákony se ale primárně týkaly porušení autorského práva, z kterého má pachatel finanční prospěch, ať osobní nebo obchodní. Tento stav byl ale nadále neúnosný a proto byl v roce 1997 přijat No Electronic Theft Act. Tento zákon změnil výše uvedené ustanovení o finančním prospěchu na „získání jakéhokoliv prospěchu, včetně obdržení jiného díla, chráněného autorským právem“.⁸¹ Tím se má zřejmě na mysli fakt, že nezaplacením kupní ceny za dílo získá prospěch jednatel, který by jinak za dílo musel zaplatit. Tento zákon také snížil hranici trestu odnětí svobody na maximální dobu šesti let u nejtěžšího případu porušení. Trest odnětí svobody je ale až krajním způsobem řešení protiprávního činu. Nejčastějším trestem bývá peněžitá pokuta, ta se ale může vyšplhat až do částky 250 000 dolarů (necelých pět milionu korun)! Jako poslední lze ještě zmínit Audio Home Recording Act.

V USA padlo mnoho rozhodnutí, která jsou známá po celém světě.⁸² V rozsudku Supreme Court of Ohio, State vs. Perry soud konstatoval, že kopírováním se rozumí upload i download souborů.⁸³ Jeden z nejznámějších soudních sporů se týkal sítě Napster. Tuto síť lze označit jako jednu z prvních v oblasti sdílení dat (především hudby), která byla celosvětově rozšířena. Tato síť již nebyla vyhrazena jen pro určitou skupinu, typicky vysokoškolské sítě, ale přístup k ní mohl mít kdokoliv. Napster fungoval na principu peer to peer. Bylo jen otázkou času, než si této masové rozšířenosti všimnou nahrávací společnosti a Napster čelil několika soudním žalobám, což vedlo k jeho konci. Nicméně princip on-line sdílení, na kterém fungoval Napster, se stal natolik populárním, že patří mezi nejrozšířenější způsoby sdílení dat v současnosti. Až zarážející se pro nás může jevit rozsudek, kterým bylo Američance uloženo zaplatit pokutu 1,5 miliónů dolarů za stahování hudby prostřednictvím peer to peer sítě.⁸⁴

---

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ The No Electronic Theft Act.

⁸² Často se totiž řeší případy pirátství nebo pirátských programů, které jsou celosvětově rozšířené.

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu státu Ohio (Supreme Court of Ohio). *Ohio v. Perry*, 83 Ohio St. 3d 41, 697 N.E.2d 624. Dostupné z <<http://www.supremecourt.ohio.gov/rod/docs/pdf/1/2010/2010-ohio-4313.pdf>>.

⁸⁴ RICHTER, Jan. *Američanka si stáhla písničky, bude platit 1,5 mil. Dolarů* [online]. Objevit.cz 5, 11. 2010 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://objevit.cz/americka-si-stahla-pisnicku-bude-platit-15-dolaru-t1251>>.

V současné době vzbudil vlnu pozdvižení tzv. Combating Online Infringement and Counterfeits Act, který je nyní ve fázi projednávání v Senátu USA. Pokud bude tento zákon přijat, pak bude mít USA moc nad tím, co smí a co nesmí na Internetu být. Stačí, aby se na nějakém webu vyskytl obsah, který budou považovat za nelegální, a tento zákon umožní zabavit doménu, na které se takový obsah vyskytuje.⁸⁵

Právo USA a ČR v oblasti autorského práva je do značné míry podobné. Toto vyplývá samozřejmě s vázaností obou zemí řadou mezinárodních smluv na poli autorském. Nicméně, jak jsem již zmínil, zásadní rozdíl je právě v legalitě stahování souborů, chráněných autorským právem u nás a ilegalita toho samého v USA.

---

⁸⁵ VAŠEK, Václav. *Den, kdy Spojené státy americké ukradly Internet* [online]. Pirátské noviny, 22. 11. 2010 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <http://www.piratskenoviny.cz/?c_id=32699>.

6. Právní úprava počítačového programu

Jak jsem již bylo naznačeno v této práci, právní úprava počítačového programu se částečně liší od jiných děl. Počítačový program je chráněn jako dílo literární.⁸⁶ Tento způsob zařazení se zdá být pochopitelný, když si uvědomíme, že PC program je vlastně kombinací různých znaků, symbolů, postupů atd. Právní úpravu počítačového programu obsahuje i Bernská úmluva, dohoda TRIPS nebo např. směrnice o počítačových programech. Základní odlišnost oproti např. audiovizuálnímu dílu spočívá v ustanovení o volném užití. Do autorského díla nezasahuje ten, kdo pro osobní potřebu dílo užije.⁸⁷ Naproti tomu u PC programů je stanoveno, že užitím programu je užitím díla podle autorského zákona, není-li stanoveno jinak.⁸⁸ Toto odlišení má za následek to, že program nelze užít pro osobní potřebu tak, jako například stáhnutí filmu z internetu a jeho promítnutí. Můj názor na důvod této jiné úpravy jsem již uvedl dříve. Dalším rozdílem je povaha vytvořeného programu. U uměleckých, vědeckých a literárních děl se vyžaduje jedinečnost. Naproti tomu u programů postačuje pouze původnost.⁸⁹ Proč stačí pouze původnost a nikoli jedinečnost, je pochopitelné, neboť v dnešní době lze jen s obtížemi vytvořit program, který by byl jedinečný. Nicméně se lze setkat s programem, který by spadal pod § 2 odst. 1 autorského zákona, jako program jedinečný a nikoli jen původní, jak je tomu u odstavce 2. Tento typ programů je ale ojedinělý, o čemž svědčí i fakt existence ochrany programů, pokud jsou jen původní. Otázkou zůstává, jaký bude budoucí vývoj v oblasti autorskoprávní ochrany programů, když se čím dál častěji využívá již existujících programů (resp. jejich struktury) a jejich vzájemné spojování nebo dokonce programy, které jsou naprogramovány k vytváření dalších programů. V těchto případech bude původcovství již problematické.

Vzhledem k tomu, že stačí pouze původnost, může vzniknout situace, kdy vzniknou dva a více podobných, ne-li dokonce stejných programů. Pak vyvstane otázka, který program má být chráněn autorským právem. Náš právní řád nezná institut přednosti tak, jak jen zná například patentové právo, chráněny by tedy byly všechny původní programy, byť by byly identické.⁹⁰ Tento stav považuji za nedostatečný a považoval bych za lepší řešení to, že by se i v rámci programů a databází zavedlo právo přednosti k okamžiku vytvoření programu.

V dnešní době se již nesetkáváme s takovým množstvím nových a ojedinělých programů, jak tomu bylo dříve. Nyní jde spíše o kombinace různých postupů, kódů a jiných

---

⁸⁶Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, edice velké komentáře*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 36.

prostředků k vytvoření programu, proto se mi zdá vhodnější uplatnit i právo přednosti k vytvořenému programu. Na druhou stranu by to mohlo vést k nežádoucímu vlivu nepřehlednosti již chráněných programů a možné demotivaci k vytváření nových, jelikož tvorba programu není krátkodobou záležitostí. Bylo by ovšem chybou mluvit o autorskoprávní ochraně programu až k momentu jeho vytvoření. Program je chráněn i před tímto momentem, konkrétně jeho přípravná koncepce, a to jako dílo literární.⁹¹ Při určení, zda-li program původní je nebo ne, se vychází obecně z kriteria, jako je *struktura a uspořádání programu (organizace dat, posloupnost příkazů, instrukcí a volbou algoritmů vyjádřenou ve zdrojovém nebo strojovém kódu) nebo způsob komunikace s uživatelem (způsob, jakým se program prezentuje uživateli a jak s ním komunikuje, resp. jak je jím užíván) vyjádřený zobrazením na obrazovce a způsobem práce uživatele s programem.*⁹²

Právní úprava počítačových programů obsahuje ještě další odlišnost. U audiovizuálních děl si lze pořídit kopii (rozmnoženinu) pro vlastní potřebu, u programů to tak jednoduché není. Rád bych tedy pojednal konkrétně o možnosti zálohování si programu pro případ zničení DVD/CD (nejčastější způsob zachycení dat na nosiči), jelikož toto medium je náchylné na znehodnocení. Autorský zákon stanoví, že i rozmnožení počítačového programu je užitím dle autorského zákona.⁹³ Z tohoto ustanovení existuje ale několik výjimek. Lze si tedy pořídit rozmnoženinu počítačového programu, je-li to nezbytné k využití oprávněně nabyté rozmnoženiny počítačového programu, činí-li tak při zavedení a provozu programu nebo opravuje-li chyby programu. Další výjimkou je, je-li to nezbytné k využití oprávněně nabyté rozmnoženiny programu v souladu s jeho určením, není-li dohodnuto jinak. Poslední výjimkou (pro výše stanovený účel) je vytvoření rozmnoženiny programu, je-li to nezbytné pro jeho užívání.⁹⁴ Z výše uvedených výjimek je pouze druhá dispozitivní povahy, zbývající dvě mají kogentní povahu.⁹⁵ Nyní je třeba rozhodnout, která výjimka svědčí o možnosti vytvoření rozmnoženiny pro případ zničení DVD, označovaného jako záložní CD/DVD. Literatura se k tomuto vyslovuje následovně: *„Oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu je dále oprávněn zasáhnout do výlučného autorského práva k počítačovému programu formou pořízení jeho rozmnoženiny, pokud se jedná o rozmnoženinu záložní. Dle českého doktrinálního výkladu se záložní rozmnoženinou počítačového programu rozumí rozmnoženina zhotovená do rezervy před možným nebezpečím ztráty, zničením nebo*

⁹¹Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁹²MATZNER, Jiří. *Právní úprava počítačového programu z pohledu autorského práva*. Ostrava: KEY Publishing, 2010, s. 31.

⁹³Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴Tamtéž.

⁹⁵KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné 3. 4 vydání*. Praha: ASPI, 2007, s 241.

poškozením této rozmnoženiny (např. z důvodu krádeže, živelné pohromy a jiných objektivních okolností vis maior, stejně jako ze subjektivního důvodu možného nesprávného zacházení s počítačovým programem jeho oprávněným uživatelem při provozu počítače apod.). V souladu se zásadou restriktivního výkladu však nelze pod tento pojem podřazovat tzv. rozmnoženinu náhradní, jejímž účelem je nahrazení oprávněně získané rozmnoženiny počítačového programu, která již byla z výše uvedených důvodů ztracena, zničena, poškozena či odcizena. To platí i o tzv. archivních rozmnoženinách, neboť archivace není běžně nezbytným předpokladem řádného užití počítačového programu. Záložní rozmnoženinu může oprávněný uživatel pořídit pouze tehdy, pokud je její pořízení nezbytné pro užívání počítačového programu. Takovou nezbytnou potřebou se zpravidla rozumí např. možnost oprávněného uživatele nově zavést (instalovat) počítačový program při nahrazení starého hardware za nový, či při změně operačního systému apod. Počet záložních rozmnoženin není zákonem stanoven, neboť je věcí faktické a účelové potřeby. Vzhledem k tomuto účelovému pojetí je však možné dovozovat, že se jedná zpravidla o rozmnoženinu jednu.⁹⁶ Z výše uvedeného pojetí záložní kopie a z ustanovení zákona lze vyvodit, že pořízení rozmnoženiny pro případ ztráty nebo zničení lze považovat za zásah do autorských práv. Obecně se totiž vyžaduje, aby rozmnoženina byla nezbytná pro jeho užívání, což kopie pro případ ztráty nebo zničení pravděpodobně nebude. Osobně se domnívám, že tento stav není správný. Je nutné si uvědomit, co se „koupením“ programu vlastně kupuje, zda-li se kupuje dané hmotné medium nebo právo toto medium využívat.

U autorského práva, zejména tedy u programů, se nehovoří o kupní smlouvě (jak je často řečeno), ale o licenční smlouvě. Licenční smlouva je definována autorským zákonem jako poskytnutí nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užít k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, poskytnout autorovi odměnu, není-li podle § 49 odst. 2 písm. b) sjednáno jinak.⁹⁷ Stručně řečeno, jde tedy o koupi práva k používání programu, resp. softwaru. Při klasické kupní smlouvě je nabyvatel vlastníkem věci a může s ní volně disponovat, může ji převést a činit další úkony plynoucí z jeho vlastnického práva k dané věci. Naproti tomu licence je tedy zakoupení oprávnění k užívání produktu a dle zásady smluvní volnosti lze tedy vyloučit různé možnosti disponování s produktem, pokud to neodporuje zákonu. Zákon tedy nezakazuje poskytovateli (autorovi) vyloučit možnost vytvoření záložní kopie pro případ ztráty,

---

⁹⁶TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, edice velké komentáře*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 630.

⁹⁷ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

z finančních důvodů to ovšem málokdo činí. Po kontaktování společnosti Microsoft mi bylo řečeno, že cena za pořízení záložní kopie produktu Windows 7 činí přibližně 530 Kč. Dle mého názoru by žádoucí právní úprava měla poskytovat možnost nabyvateli licence k pořízení jedné záložní kopie pro případ ztráty nebo zničení. Jde sice pouze o morální aspekt bez právního opodstatnění, ale vzhledem k ceně softwaru nebo programu⁹⁸ se mi toto jeví jako adekvátní možnost vzhledem k ceně produktu.

Zajímavost na závěr se týká počítačových her. Není tajemstvím, že tento druh zábavy se stává čím dál tím více populárnějším a navíc tyto hry hrají stále mladší lidé. Vzhledem k rozšířenosti těchto her jsou také častým terčem softwarového pirátství. Jak jsem již uvedl, oproti audiovizuálním dílům nelze programy, a tedy i hry, užívat pro osobní potřebu. Tento fakt je ale často ignorován a PC hry jsou užívány ilegálně. Nad důvody bych nerad polemizoval, ale pravděpodobně to bude jejich cena. PC hry se totiž pohybují v průměru kolem 1000 Kč, ale lze se setkat i s hrami za 3000 Kč. Díky stahování si her a jejich neoprávněnému užívání přichází herní průmysl ročně o miliardy korun. V současné době se tedy některé firmy uchýlily ke zcela jiné strategii prodeje her a jejich hraní, jde o tzv. MMORPG.⁹⁹ Nejlepším příkladem je dnes světově nejpopulárnější hra World of Warcraft od společnosti Blizzard Entertainment. Tato strategie spočívá v tom, že samotnou hru lze koupit kolem 400 Kč, ale nelze ji hrát klasickým způsobem na PC, ale prostřednictvím internetu. Samotné hraní tedy probíhá tzv. online a hráči hrají pouze prostřednictvím různých serverů. Trik je ale v tom, že tyto servery jsou placené a aby majitel hry mohl tuto hru hrát, musí platit za hraní na daném serveru. Cena přitom není zanedbatelná, roční hraní této hry je otázkou několika tisíc. Ačkoliv existuje několik serverů, kde hraní této hry je zadarmo, svojí kvalitou se ale nemohou rovnat oficiálním placeným serverům. Je tedy otázkou, kam se v budoucnu bude herní průmysl ubírat, jelikož jde v současné době asi o nejlepší způsob zabránění protiprávního jednání a tím i minimalizaci škod tím způsobených.

---

⁹⁸ Cena se pohybuje řádově v tisících korunách, často ale i nad deset tisíc Kč.

⁹⁹ MMORPG znamená Massively Multiplayer Online Role-Playing Game), to lze přeložit jako hromadně hraná on-line hra.

7. Právní odpovědnost a nároky za porušení autorského práva

V případě porušení autorského práva je dána věcná příslušnost krajského soudu. Je tomu tak zejména proto, že autorské právo je mnohdy nejednoznačnou a znalostně náročnou právní oblastí. Přidává tomu i fakt, že autorské právo, jako právo duševního vlastnictví, není vázáno na hmotný substrát. Krajské soudy náleží do soustavy obecných soudů, spolu s okresními, vrchními a Nejvyšším soudem. Existují ale státy, kde autorské právo a potažmo i celé právo duševního vlastnictví nerozhodují obecné, ale zvláštní soudy. *V některých zemích, jako je Indonésie a Thajsko, byly ustanoveny speciální soudy pro duševní vlastnictví k poskytnutí standardizovaných řízení ohledně sporů z duševního vlastnictví. V Malajsii vzrůstající počet případů porušení práv duševního vlastnictví donutil vládu také ke zřízení speciálního soudu.*¹⁰⁰

7.1. Odpovědnost poskytovatelů odkazů

Pokud ponechám stranou peer to peer sítě, tak vyhledávání a následné stahování děl z internetu se děje pomocí tří základních postupů. První postup je takový, že na serveru, kde se daný obsah nachází, se zadá jeho název do vyhledávání, poté se objeví přímo požadovaný soubor ke stáhnutí. Tuto variantu poskytují některé české servery, jako jsou Czshare, nebo Ulozto. Tuto metodu ale většinou neposkytují zahraniční servery, které jsou svým počtem a obsahem rozšířenější. Druhá metoda je zadání názvu do internetového vyhledávače (nejčastěji Seznam nebo Google), který poté vyhledá internetové stránky, kde jsou odkazy na vyhledávané soubory. Třetí možností, která je téměř shodná s druhou variantou, jsou různá fóra, na kterých lze najít přímo odkazy na soubor. Z dotazníku¹⁰¹ vyplývá, že 68% korespondentů využívá metodu internetového vyhledávače a 28% vyhledává pomocí různých fór. Jde tedy o nejrozšířenější způsoby vyhledávání filmů, hudby a programů na internetu. V souvislosti s tímto si nelze nepoložit otázku, jaká je odpovědnost těch, kdo zveřejňují odkazy na díla chráněná autorským zákonem? Lidé, kteří tyto odkazy zveřejňují, se označují jako tzv. linkeři a toto zveřejňování jako linking.¹⁰² V praxi to vypadá tak, že linkeři zveřejní svůj link na internetové stránce buď jako hypertextový odkaz (ten uživatele přesměruje přímo na daný soubor) nebo jako pouhou internetovou adresu, která se musí zadat, aby došlo k

---

¹⁰⁰ TORREMANS, Paul. *Copyright law : a handbook of contemporary research*. Cheltenham, UK : Edward Elgar, 2007, s. 402.

¹⁰¹ Tento dotazník je přílohou práce

¹⁰² Podle slova link, které lze přeložit jako odkaz

přesměrování na soubor. Způsob zveřejnění není podstatný, neboť výsledek je vždy stejný. *V podstatě existují čtyři základní typy odkazů:*

1. *Poskytování odkazů na stránku, na které jsou zpřístupněna chráněná díla - přičemž toto zpřístupnění není učiněno se souhlasem autora.*
2. *Poskytování odkazů na stránku, na které jsou zpřístupněna chráněná díla, přičemž toto zpřístupnění je učiněno se souhlasem autora.*
3. *Jiné poskytování odkazu, nejčastěji poskytování odkazu přímo na jednotlivé části či prvky webových stránek, tzv. deep linking*
4. *Takzvaný „inlinkin“, neboli užívání cizího díla ve vlastní webové stránce bez samotného kopírování tohoto díla, pouze pomocí využití odkazu.¹⁰³*

Nyní bych se věnoval pouze první variantě, neboť je nejrozšířenější a nejvíce zasahuje do autorových práv. Osobně zastávám názor, že není rozdíl mezi poskytnutím hyperlinku a pouhým napsáním adresy, kterou je třeba zkopírovat a zadat jako www adresu. Relevantní by to mohlo být v případě, kdy uživatel klikne na odkaz pouhou náhodou a linker mu svým hypertextovým odkazem umožnil navštívit danou stránku, jde ale jen o teoretické úvahy. Z praktického hlediska v tom tedy nevidím zásadní rozdíl. V téměř naprosté většině případů, pokud odkaz není hyperlinkem, ale jen textem, tak jej uživatel stejně zkopíruje a vyhledá. Hyperlink tedy usnadní uživateli řádově jen vteřiny. Proto se domnívám, že není potřeba rozlišovat způsob odkazu, neboť ve výsledku jde o stáhnutí souboru a zda-li uživateli stačí pouze kliknout na hypertextový odkaz nebo jej musí zadat, není již podstatné. Právní odpovědnost linkerů není snadné posoudit, neboť na tuto problematiku nejsou jednotné názory a navíc chybí i konkrétnější právní úprava, která by mohla situaci vyjasnit. Domnívám se, že odkaz linkera na www stránku, kde lze najít soubor, nezasahuje do autorských práv z důvodu své obecnosti. Jiná ale bude situace při zveřejnění odkazu ke konkrétnímu souboru na stránce.

V rámci tématu diplomové práce se nadále budu zabírat převážně odkazy na nelegální díla, zejména na servery, kde lze stáhnout například film, který běží v kinech. V případě linkerů lze hovořit o tzv. nepřímé odpovědnosti. *Aby byla odpovědnost nepřímá, je nutné, aby odkazovaný materiál byl ve vztahu k osobě, která odkazuje, materiálem cizím. Tím se rozumí, že tento materiál přímo neposkytla, jinými slovy jej sama prostřednictvím Internetu nezpřístupnila. Pokud by se jednalo o vlastní obsah odkazujícího subjektu, šlo by bezpochyby o přímou odpovědnost za tento (vlastní) obsah. U případné odpovědnosti za cizí odkazovaný*

---

¹⁰³ ČERMÁK, Jiří. *INTERNET A AUTORSKÉ PRÁVO*. 2. aktualizované a rozšíření vydání. Praha: Linde, 2003, s. 62-63.

obsah lze hovořit o určité "nepřímé odpovědnosti". Odkazující subjekt zde odpovídá "nepřímo" (sekundárně) vedle "přímé" (primární) odpovědnosti subjektu, který závadný obsah na Internetu zpřístupnil. Jde o vztah mezi poskytovatelem obsahu a poskytovatelem odkazu na tento obsah.¹⁰⁴ Podle této teorie poskytovatele odkazu nelze postihnout dle autorského zákona, jelikož toto ustanovení zde chybí. Bezpochyby lze ale připustit aplikaci občanského zákona. V tomto případě by se tedy aplikovala obecná odpovědnost za škodu stanovená v § 420 občanského zákona za porušení právní povinnosti konat tak, aby nedocházelo ke škodám, jak ji vymezuje § 415 OZ. Aby vznikla škoda, je potřeba splnit tři kumulativní podmínky. Těmito podmínkami jsou vznik škody, protiprávní jednání a příčinná souvislost mezi tímto jednáním a vzniklou škodou. Na první pohled se můžou tyto podmínky jevit jako snadno zjistitelné, ale při hlubším zkoumání tomu je naopak. Vzniklá škoda obecně nepředstavuje problémy, servery, na kterých je soubor uložen, poskytují měřič, který udává počet stáhnutí. Nicméně již nelze dovést, kolik stáhnutí má na svědomí poskytovatel odkazu svým odkazem. Linkery lze rozdělit do dvou kategorií podle vztahu k poskytovanému odkazu. Buď tento odkaz sami vytvořili nahráním souborů na server, nebo naopak zveřejňují odkazy, které sami našli (těchto bude většina). Již existující odkazy se ale dále šíří internetem a lze jen těžko posoudit, díky kterému odkazu byl soubor stažen. Ve výsledku tedy nelze určit, jakou měrou se daný odkaz a jeho poskytovatel podílel na vzniklé škodě. Co se týče výše škody, obecně se vychází z ceny licence obvyklé v době užití díla, většinou vstupenka do kina nebo cena CD v obchodě. Tento způsob vyčíslování škody považují za značně neodpovídající realitě. Vychází se například z předpokladu, že každý, kdo si stáhne film, by zároveň na něj šel do kina. Tento způsob vyčíslování škody je značně subjektivní a svědčí pouze subjektům, kterým plyne ze vstupenek a prodeje zisk. Při poskytování odkazů půjde nejčastěji o vědomou nedbalost. Úmysl (úmyslně způsobit škodu) bude jen v minimálním počtu případů a i v těchto to lze jen stěží dokázat. Nevědomou nedbalost lze také většinou vyloučit, jelikož u zveřejnění odkazu poskytovatelem je patrné, k jakému účelu tento odkaz slouží.

V rámci poskytování odkazů existuje i jiný názor, vyjádřený v komentáři k autorskému zákonu, kdy *za zásah do výlučného autorského práva je třeba považovat jakékoli zpřístupnění díla veřejnosti způsobem, že kdokoli k němu může mít přístup na místě a v čase podle vlastní volby, tj. i prostřednictvím pouhého „linku“ nezávisle na vlastnictví či užívání rozmnoženiny díla, která je prostřednictvím „linku“, zpřístupněna (tzn. zpřístupnění*

---

104 ČERMAK, J. *Právní aspekty odkazů (hyperlinks) - část II: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah* [online]. ITprávo - server o internetovém a počítačovém právu, 5. 6. 2002 [cit. 2011-11-04]. Dostupný z: <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=92888>>.

jako tzv. *mirror downloading* či *embedded link*). V tomto ohledu se jedná o další užití díla, ke kterému je zásadně nutný souhlas majitele autorského práva ke zpřístupněnému dílu. Odlišné postavení v tomto ohledu zřejmě mají komunikační prostředky, které nezpřístupňují rozmnoženinu díla, ale zpřístupňují jiný materiál (zejména webovou stránku), jenž toto zpřístupnění následně umožňuje. V tomto případě nedochází ze strany osoby, která „link“ umístila, k zásahu do autorského práva, neboť jeho prostřednictvím nedochází ke zpřístupnění díla veřejnosti, ale k zpřístupnění jiného materiálu. Vyloučena však dle konkrétních okolností není autorskoprávní odpovědnost za ohrožovací delikt.¹⁰⁵ Zastávám názor zde uvedený, že jde o další užití díla, které podléhá autorově svolení. Sdělování díla veřejnosti tak, jak je vymezeno v § 18 AZ, nelze chápat jen v úzkém slova smyslu, ale naopak ve smyslu širším. V době rozvoje techniky a objevování stále nových technologií nelze pojem sdělování chápat pouze jako přímé a konkrétní sdělování díla. Naopak, je ho potřeba chápat v širším významu i jako sdělování, které přímo odkazuje na dané dílo. Toto nepřímé sdělování nelze aplikovat bezvýjimečně a pokrývat jím veškeré možnosti, které vedou přímo k dílu. Nicméně se domnívám, že odkazy by měly spadat pod pojem sdělování díla, neboť jde o nečastěji využívaný způsob ke stahování dat a tyto odkazy vedou přímo ke konkrétnímu dílu. Nejvhodnější variantou by samozřejmě byla právní úprava poskytování odkazů. Tato absence vytvořila právní vakuum, ke kterému se doposud soudy nevyjádřily. *Naopak v USA je poskytování odkazu upraveno přijetím DCMA, který stanovuje odpovědnost za odkaz, pokud jeho poskytovatel věděl o závadnosti obsahu, na který odkazuje.*¹⁰⁶

7.2. Právní odpovědnost poskytovatelů volného prostoru a obsahu

Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru je v dnešní době velmi diskutovaným tématem, neboť tímto se šíří většina ilegálních děl. Bohužel, zákon se tomuto nevěnuje a judikatury téměř neexistuje. Tímto se naše republika velmi liší od jiných zemí, zejména od USA, kde existuje řada soudních rozhodnutí na toto téma. Současná situace vypadá tak, že díky odkazům se uživatelé dostanou k dílům (většinou chráněným autorským zákonem), která jsou na serverech bez svolení autora. Mezi největší servery s ilegálními díly v současné době patří například Rapidshare, Czshare, Ulozto, Fileserve atd., tento výčet je jen jehlou v kupce sena. Tyto servery fungují většinou z reklam a zejména ze zisků z prodeje účtů na těchto serverech, roční předplatné (kdy uživatel má neomezenou možnost stahování dat) se

---

¹⁰⁵TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, edice velké komentáře*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 229.

¹⁰⁶ČERMÁK, Jiří. *INTERNET A AUTORSKÉ PRÁVO*. 2. aktualizované a rozšíření vydání. Praha: Linde, 2003, s. 220.

pohybuje kolem 1500 Kč¹⁰⁷. Jde tedy o velmi dobře fungující a výnosný business. Jaká je ale odpovědnost těchto poskytovatelů za protiprávní obsah na svých serverech? Problémem totiž zůstává fakt, že na tyto servery jsou data nahrávána uživateli a není v poskytovatelových silách kontrolovat nezávadnost těchto dat, obzvláště když počet nahraných dat je několik desítek tisíc. Mohlo by se jevit, že ze stran poskytovatele jde o sdělování díla veřejnosti, ale § 18 AZ toto vylučuje, když stanoví, že *sdělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňující nebo zajišťující takovéto sdělování*.¹⁰⁸ Nelze tedy hovořit o přímé odpovědnosti poskytovatele, ale spíše o jeho odpovědnosti nepřímé. Nicméně tuto právní problematiku neřeší pouze autorský zákon, ale i zákon 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti). *Zákon byl zpracován na základě Usnesení vlády ČR č. 474 ze dne 19. května 2003, kterým vláda vzala na vědomí Bílou knihu o elektronickém obchodu. Zároveň je zákon navržen jako norma transponující směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES, ze dne 8. června 2000, O určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu, a rovněž i směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES, ze dne 12. července 2002, O zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací*.¹⁰⁹ Tato právní úprava má velký přínos v tom, že objasňuje, za jakých podmínek bude poskytovatel odpovědný. Zákon stanoví, že *poskytovatelé nejsou povinni dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací a aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace*.¹¹⁰ Poskytovatelé tedy nemusejí kontrolovat obsah dat na jejich serverech, toto by ani nebylo možné vzhledem k vysokému počtu dat.¹¹¹ Je ale odpovědný za uložené informace, *mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele je protiprávní, nebo dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací*.¹¹² Vzhledem k tomu, že provozovatel nemusí z vlastní iniciativy přezkoumávat legálnost informací, pokud to z povahy věci nevyplývá (a tyto

---

¹⁰⁷ Podle dotazníků 20% dotázaných má tento účet předplacený

¹⁰⁸ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ JANKÁK, Martin. *Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu* [online]. IT právo: server o internetovém a počítačovém právu., 22. 02. 2009 [cit. 2011-04-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>>.

¹¹⁰ Zákon č. 480/2004 Sb., zákon o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹¹ Ke dni 13.4 má server Ulozto.cz nahraných 8 644 578 souborů.

¹¹² Zákon č. 480/2004 Sb., zákon o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

nelegální informace tvoří nezanedbatelnou část ukládaných dat a tvoří pro něj zisk), tak jedinou možností, jak tento závadný obsah odstranit je upozornit jej na něj. Otázkou zůstává, co myslel zákonodárce „kvalifikovaně se dozvěděl“. Dle mého by se toto mělo posuzovat individuálně. Není rozpor v případě, že poskytovatel se o závadnosti dozvěděl od autora, kolektivního správce, OSA nebo jiné organizace. Může se za toto ale považovat i notifikace soukromou osobou z vlastní iniciativy? Pravděpodobně by poskytovatel měl reagovat i na tuto notifikaci. Pokud ale denně dostává několik desítek těchto notifikací, zřejmě nebude v jeho silách pokaždé reagovat. V rámci uložených audiovizuálních a hudebních děl se situace komplikuje i tím, že provozovatel nemusí poznat závadnost těchto děl v řadě případů. *Objeví-li se na serveru hudba ve formátu MP3 nebo méně známé audiovizuální dílo, nelze jednoznačně říct, zda-li jde o porušení práva či nikoli, uživatel mohl být vykonavatel majetkových práv a mohl mít uzavřenou licenční smlouvu. Poskytovatel tedy nemůže vědět, zda-li bylo dílo užito protiprávně či nikoliv.*¹¹³ Poskytovatele lze činit plně odpovědným, pokud je do přenosu nějak zapojen, *odpovídá totiž za obsah přenášených informací, jen pokud přenos sám iniciuje, zvolí uživatele přenášené informace, nebo zvolí či změní obsah přenášené informace.*¹¹⁴ Tento zákon bohužel ale neobsahuje sankce pro tyto poskytovatele, proto se podpůrně použijí sankce v občanském, popřípadě v autorském zákonu. Domnívám se, že stahování informací z těchto serverů je nejčastěji používaným zdrojem protiprávních dat (stahovaná data jsou uložena a zpřístupněna bez souhlasu autora) a proto by bylo namísto stanovit vlastní sankční režim pro tyto poskytovatele. Nároky dle § 40 autorského zákona pak dávají autorovi následující možnosti. Prvně se autor může domáhat zákazu ohrožení svého práva, v tomto případě by šlo o odstranění závadného obsahu ze stránek poskytovatele a sdělení údajů o rozsahu a původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny a dalších údajů s tímto souvisejících, které by pomohly usvědčit porušovatele. *Tento negatorní nárok (na zdržení se zásahu) soudy nepřiznají, pokud v průběhu řízení žalovaný ukončil nekalou činnost a v řízení nebylo prokázáno, že by hrozilo obnovení nebo opakování narušení.*¹¹⁵ Autor má dále nárok na přiměřené zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu¹¹⁶, nicméně protiprávním uložením souborů na serveru jen stěží vznikne nějaká nemajetková újma. Šlo by

---

¹¹³ POLČÁK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti [online]. *Právní rozhledy*, 2009/23 [cit. 2011-04-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembqhfpxa4s7gizv643uojptqmx&conversationId=48761#selected-node>>.

¹¹⁴ Zákon č. 480/2004 Sb., zákon o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Přehled práva duševního vlastnictví* : Česká právní ochrana 2. Brno : Doplněk, 2006, s. 70.

¹¹⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

za ni považovat například film jako tzv. kinorip¹¹⁷, ze kterého by uživatelé získali negativní názor na film z důvodu špatné kvality filmu. Tato konstrukce je ale teoretická a ve skutečnosti se s ní těžko setkáme. Patrně nejzávažnější postih pro poskytovatele bude *zákaz poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora*.¹¹⁸ Autor tedy má možnost domoci se zákazu provozování služby, který porušuje jeho autorská práva. Tento autorův nárok ale vyžaduje kromě neoprávněného uložení díla na serveru i jednání třetí osoby, která toto dílo ze serveru stáhne. Provozováním služby se zřejmě myslí právě i provozování serveru, na kterém jsou informace uloženy. V zákoně 480/2004 Sb. je ustanovení o službě informační společnosti, která tuto kategorii pokrývá, proto se domnívám, že službou ve smyslu § 40 odst. 1 písm. e) se myslí i služba informační společnosti. Tento způsob řešení nelze uplatnit při náhodném nebo méně častém porušení autorových práv. Jde o krajní řešení a jako takové ho lze použít jen při vysokém počtu porušení nebo ohrožení autorových práv. Autor má samozřejmě i právo na vydání bezdůvodného obohacení a náhradu škody, přičemž autorský zákon má pro jejich přiznání zvláštní ustanovení: *„Žalobní nároky na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení způsobeného ohrožením nebo porušením práva autorského nejsou nároky vyplývajícími z autorského zákona. Autorský zákon tak pouze stanoví vzájemnou nepodmíněnost těchto nároků a jejich možný souběh. Občanský zákoník by se v daném případě aplikoval, i kdyby se autorský zákon o právu na náhradu škody a právu na vydání bezdůvodného obohacení vůbec nezmiňoval. Toto ustanovení je však významné tím, že oproti obecné konstrukci deliktu škody a deliktu bezdůvodného obohacení stanoví zvláštní pravidla pro určení rozsahu odpovědnosti za tyto delikty. Delikt škody a delikt bezdůvodného obohacení nabývají dle současné zákonné úpravy v autorském právu zvláštní význam. To souvisí se zásadně odlišným koncepčním přístupem současného autorského zákona oproti předchozím zákonným úpravám, neboť právo na autorskou odměnu není považováno za součást absolutního autorského práva, nýbrž vyplývá z jednotlivých závazkových poměrů, kterými se autorské právo relativizuje. V případě neoprávněného užití díla není nárok na uhrazení ušlé autorské odměny zvláštním autorskoprávním nárokem, nýbrž obecným soukromoprávním nárokem z bezdůvodného obohacení.*¹¹⁹ Autor se může domáhat místo skutečně ušlého zisku náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou

¹¹⁷ Kinorip je film, který byl pořízen kamerou při promítání filmu.

¹¹⁸ Zzákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁹ TELEEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, edice velké komentáře*. 1. vydání. Praha: 2007, s. 433.

*licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem“.*¹²⁰ Jak jsem již zmiňoval, může být obtížné stanovit škodu, která autorovi vznikla. V ustanovení se jasně hovoří o skutečně ušlém zisku, ale k tomuto se přistupuje pomocí vyčíslení škody dle počtu stáhnutí díla. Dle mého tento způsob výpočtu není v souladu s právem, neboť předpoklad, že kdo si dílo stáhne, šel by na něj do kina nebo si ho koupil, neodpovídá pojmu skutečně ušlého zisku, ale místo toho spíše domnělé škody. Poskytovatel prostotu většinou nebude odpovědný sám, ale spolu s tím, kdo na server umístil tento závadný obsah a to solidárně. Mimo náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení se poskytovatel nebo uživatel, který neoprávněně nahrál soubory, dopouští také správního deliktu, pokud je právnickou osobou či podnikající fyzickou osobou, nebo přestupku, pokud je osobou fyzickou. Sankce jsou stanoveny pro obě skupiny stejně a to v maximální výši 150 000 Kč za neoprávněné užití autorského díla, uměleckého výkonu, zvukového nebo obrazového záznamu.¹²¹ Vzhledem k absenci sankcí pro poskytovatele v zákoně 480/2004 Sb. jsou postihy v autorském zákoně takřka jediné, které poskytovateli hrozí ze strany státu za jeho protiprávní jednání. Lze ale uvažovat i o přestupcích dle zákona o přestupcích. Konkrétně za přestupek na úseku kultury, *kerého se ho dopustí ten, kdo poruší zvláštní právní předpis o ochraně předmětů nebo souborů kulturních, muzejních nebo galerijní hodnoty, je sankcí pokuta 15 000 Kč.*¹²² Domnívám se, že zákon č. 480/2004 Sb. by měl obsahovat vlastní sankční režim pro tyto poskytovatele. Tento zákon obsahuje sice sankce, které se ale netýkají poskytovatelů volného prostoru, ale obchodních sdělení a sankce jsou stanoveny i do výše 10 000 000 Kč. Ve srovnání se 150 000 Kč za neoprávněné užití díla, je finanční rozdíl obrovský. Poskytovatelé volného prostoru jsou hlavním zdrojem neoprávněně uložených děl a dle dotazníku má na nich předplacený účet 40 osob z celkového počtu 207. Při průměrné ceně 1800 Kč za rok plyne pro poskytovatele zisk 72 000 Kč. Celorepublikově ale činí příjmy těchto serverů miliony, jde o velmi výnosnou činnost. Naproti tomu sankce jsou s tímto výdělkem v nepoměru a spíše ukazují, že poskytovatel při placení za delikty na tom bude finančně vždy lépe. Proto se domnívám, že by byla vhodná samostatná právní úprava nebo nová skutková podstata pro tyto poskytovatele. Tyto případy navíc soudy málokdy řeší. U nás vůbec. Zajímavé je soudní rozhodnutí ve věci Rapidshare, jednoho z největších úložišť dat na internetu. *Soud v Kalifornii zamítl žalobu společnosti Perfect 10 z roku 2009 a zprostil Rapidshare viny. Dle rozhodnutí soudu úložiště neporušuje*

---

¹²⁰ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích.

*autorská práva majitelů souborů uložených na jejich serverech. Rapidshare žádal americké soudy o řešení celé kauzy soudy německými. Nebylo mu však vyhověno. Je to obrovské překvapení a zároveň obrovský úspěch pro internetovou společnost Rapidshare.com, která se sama snaží o co největší kontrolu všech u nich uložených souborů.*¹²³

Odkazy na chráněná díla a jejich stáhnutí od poskytovatele neprobíhá přímo, ale prostřednictvím www stránek, na kterých jsou tyto odkazy obsaženy. Stáhnutí dat tedy probíhá vyhledáním odkazu na www stránce a přesměrování z ní na stránku s dílem. O odpovědnosti poskytovatelů odkazu a volného prostoru je psáno výše, nyní bych krátce pojednal o odpovědnosti poskytovatelů obsahu, neboli provozovatelů internetových stránek. Odpovědnost těchto provozovatelů se moc neliší od odpovědnosti linkerů nebo poskytovatelů volného prostoru. Autor bude mít zejména nárok na odstranění závadného obsahu ze stránek, tedy odstranění odkazů. Lze jej také činit odpovědným za porušení § 415 OZ a požadovat náhradu škody dle § 420 OZ. V nedávné době byl řešen jediný takový případ (mimosoudně). Jednalo se o web warforum.cz, který je největším českým webem obsahujícím odkazy na díla. Tento web je v provozu téměř sedm let a čítá více jak 50 000 registrovaných uživatelů. Zde je krátký úryvek z rozhovoru s provozovatelem internetové stránky. **„Před nedávnem českou warez scénou proběhla kauza spojená s uzavřením sekce na Warforu. Přibližte nám, v čem byl problém a proč sekce byly uzavřené?**

Jednalo se o dopis o váze cca 0,5kg od ČPU. Obsahem dopisu byl víceméně rozkaz k ukončení chodu warfora. Po telefonickém kontaktu s pí. Prchalovou, kdy jsem ji ujistil, že warforum zavírat opravdu nebudeme, došlo k přehodnocení rozkazu a ten byl změněn na žádost. Aby nevznikl nějaký nečekaný zádrhel před právním rozbohem celé situace, vybrané sekce jsem uzavřel pro veřejnost. To bylo celé. Nejedná se tedy o úspěch ČPU, ačkoli je tato situace takto prezentována.

Myslíte si, že Vaše fórum rozvíjí nelegální činnost a mohlo by být v budoucnu uzavřeno?
Naše forum nenabízí ani kb čehokoli nelegálního. Nestáhnete u nás ani kb hudby, ani vteřinu filmu, ani jeden software. Nejsou zde žádné cracky, žádné serial number. Nic. Jen text, nic než text. A je sdílení textu trestné? Jediný, kdo na této situaci opravdu vydělává a přitom je poskytovatelem prostoru pro download, jsou arezgové firmy, rapidshare, filefactory, nahraj,

---

¹²³ ROSTECKÝ, Jiří. *Kalifornie rozhodla: Rapidshare neporušuje autorská práva* [online]. Objevit.cz, 22. 05. 2010 [cit. 2011-04-13]. Dostupný z <<http://objevit.cz/kalifornie-rozhodla-rapidshare-neporusuje-autorska-prava-t904>>.

*hellsahre a podobně. To jsou ti, kteří žijí a vydělají díky warez.*¹²⁴ Je až s podivem, jak tento web může stále fungovat, když jsou na něm zveřejněny odkazy na prokazatelně neoprávněně užitá díla. Například je zde sekce s názvem *premiéry*, kde jsou odkazy na audiovizuální díla, které u nás ještě nejsou zveřejněná.

7.3. Právní odpovědnost peer to peer sítí

Peer to peer (P2P) sítě fungují jinak, než je tomu u klasického schématu uživatel-internet. Velmi zjednodušeně lze říct, že P2P sítě fungují tak, že uživatel se stává zároveň i serverem. V případě, kdy stahuje určitá data pomocí některého P2P programu, tato data zároveň i poskytuje. Dříve se používaly programy jako Kazaa, DC++..., nyní P2P sítím vládou jednoznačně torrenty. Z dotazníku vyplývá, že z počtu 208 dotázaných používá torrenty 47 uživatelů (23%). Nyní je tento typ sítí známější v důsledku celosvětově známé kauzy The Pirat Bay. P2P sítě mohou fungovat buď s centrálním vyhledávačem, nebo s decentralizovaným vyhledáváním. V rámci centralizovaného vyhledávání je světoznámé rozhodnutí ve věci Napster. Ve své době šlo o celosvětově velmi rozšířený způsob vzájemné výměny hudby, což samozřejmě nemohlo uniknout pozornosti. Napster pracoval tak, že uživatel, který měl zájem se zapojit do výměnného procesu, nainstaloval potřebný software a zaregistroval se. Tento software vymezil na jeho pevném disku prostor pro hudbu, ke kterému měly přístup i jiné osoby v případě, kdy byl uživatel připojen k internetu. Uživatel při hledání hudby zadal údaje o požadované hudbě a systém jej spojil s tím, kdo ji poskytoval.¹²⁵ Napster byl zažalovaný organizací RIAA a to vedlo k ukončení této ilegální činnosti. Nyní prodává jen legální hudbu. Vzhledem k principu jeho centralizace a následném odsouzení se přistoupilo k metodě decentralizace. V decentralizovaném sdílení jsou jednoznačně nejvíce využívané torrenty. Pro uživatele přináší velkou výhodu rychlosti díky stahování dat od více uživatelů zároveň. Uživatel, který zpřístupní autorské dílo na svém počítači, dílo sděluje veřejnosti dle § 18 AZ a potřebuje k tomu tedy souhlas autora. Pro stahujícího uživatele půjde o rozmnožování díla dle § 13 AZ, které bude většinou volným dílem dle § 30 AZ. Nicméně i tento uživatel zároveň toto dílo sděluje veřejnosti, jelikož jej zároveň bude poskytovat. Uživatel se může dopouštět zároveň dvou protiprávních jednání. Prvním je sdělování díla veřejnosti formou sdílení, a to bez souhlasu autora, druhým pak samotné stahování díla,

---

¹²⁴ ROSTECKÝ, Jiří. *Radek Bradáč: Na Warforum.cz není nic nelegálního* [online]. Objevit.cz, 24. 02. 2010 [cit. 2011-04-19]. Dostupný z <<http://objevit.cz/radek-bradac-na-warforumcz-neni-nic-nelegalniho-god-mr-brady-t475>>.

¹²⁵ ČERMÁK, Jiří. Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítí typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirat Bay. *Právní rozhledy*. 2008, 8, s. 272.

pokud nepůjde o dílo volné. Stejně jako v případě poskytovatelů volného prostoru se posouzení protiprávnosti může komplikovat tím, že uživatel nemá možnost posoudit, zda-li uživatel, poskytující data, má licenci. Ve většině případů tomu ale takto nebude, jelikož většina děl na P2P sítích nemá souhlas autora. Uživatel tedy bude při používání P2P téměř vždy odpovědný za protiprávní jednání při stahování chráněných děl z důvodu jejich sdílení.

Odpovědnost tvůrců programů P2P sítí je obecně nulová, jelikož nemohou odpovídat za protiprávní jednání osob, které tyto programy používají. Eventuelně by je šlo činit odpovědnými, pokud by bylo zřejmé, že program bude sloužit k porušování autorských práv, jako tomu bylo v případě Napsteru. To je ale nepravděpodobné, neboť si lze těžko představit výrobce, který by vytvořil software určený primárně k porušování autorských práv. S touto koncepcí neodpovědnosti ale ostře kontrastuje rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 27.6.2005. V případě MGM (výrobce filmů) proti Grokster a StreamCast (tvůrci P2P sítí) shledali soudci výrobce softwaru odpovědné za porušování autorských práv, kterých se dopouští ti, kdo tento software užívají¹²⁶.

Je otázkou, jakým směrem se bude do budoucna ubírat ochrana děl u P2P sítí, vzhledem k vysoké anonymitě uživatelů a obrovského počtu porušování autorského práva.

---

¹²⁶ SVATOŠOVÁ, Helena. *P2P sítě: Přísné pojetí odpovědnosti podle Nejvyššího soudu USA* [online]. *IT právo*, 05.07.2005 [cit. 2011-04-19]. Dostupný z <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=288275>>.

Závěr

Cílem této práce bylo právně rozebrat jednotlivé druhy jednání v rámci zacházení s autorskými díly. Publikace se snaží vysvětlit každodenní chování určitých skupin osob po právní stránce, jelikož tyto osoby nemají velké povědomí o právních následcích. V diplomové práci jsem se nesnažil objasnit veškeré právní aspekty v rámci stahování a sdílení dat na internetu, ale jen ta nejčastější jednání, která se ve warez komunitě vyskytují.

Během psaní této práce jsem dospěl k závěru, že legislativa v této oblasti by měla být konkrétnější. V současné době, kdy internetové pirátství je stále na vzestupu, jsou příslušná ustanovení zákona většinou obecná a názory se často liší. Judikatura soudů neexistuje, a pokud ano, je zaměřena většinou na menší skupiny lidí, provozujících různé vysokoškolské sítě na sdílení dat. Mediálně známý případ, jako bylo např. natáčení filmu Simpsonovi v kině, je tak téměř jediný, který existuje. Pokud má internetové pirátství někdy v budoucnu skončit, je potřeba zvolit agresivnější postoj, zejména vůči poskytovatelům volného obsahu, u kterých jsou díla chráněná autorským právem nejčastěji uložena. To by ale musela být změněna i legislativa, která tyto poskytovatele činí odpovědnými, i pokud jim někdo jen sdělil, že na jejich serverech jsou protiprávně uložena data. Vzhledem k obrovským přísunům peněz těmto poskytovatelům by bylo správné, aby nesli větší riziko za právní povahu děl, která jsou u nich uložena. Dále jsem dospěl k závěru, že pokud stát činí nějaké kroky k potírání pirátství, děje se tak výhradně proti prodejcům pirátských děl, většinou na tržnicích. *Ze statistických dat ČOI ke zjištěným případům porušení práv duševního a průmyslového vlastnictví jednoznačně plyne, že se zásadně zvyšuje účinnost prováděných kontrol. Ze srovnání roku 2001 a 2006 vyplývá, že přes snížení počtu kontrol se zjištěným porušením práv duševního vlastnictví (z 1301 na 1049 případů) došlo k radikálnímu zvýšení počtu zadržených výrobků z 197 tis. na 997 tis.kusů.*¹²⁷ Ačkoliv z výše uvedené zprávy vyplývá, že i tento způsob porušování autorských práv se stále zvětšuje, dle mého, internetové pirátství je daleko rozšířenější a škody jsou daleko větší ve srovnání se škodou způsobenou prodejem padělaných děl.

Práce je určena zejména pro ty, kteří by rádi poznali právní aspekty jednání na internetu a dozvěděli se tak, zda-li je jejich chování v souladu s právem či nikoli a čeho by se měli eventuálně vyvarovat.

Součástí práce je i dotazník, na který odpovědělo 210 osob. Většina dotázaných byli vysokoškoláci do 30 let, protože se tato skupina nejvíce pohybuje v prostředí internetu a

---

¹²⁷ PRISTÁŠOVÁ, Adéla. *Akční plán vlády ČR proti pirátství a padělatelství : Situace v ochraně práv k duševnímu vlastnictví v České republice* [online]. 5.10.2007 [cit. 2010-15-04]. Dostupný z <<http://www.mpo.cz/dokument35245.html>>.

stahování děl. Z uvedeného dotazníku vyplývá, jak malé právní povědomí mají lidé o autorských právech v prostředí internetu. Třicet sedm procent korespondentů považuje stahování dat pro osobní potřebu za protiprávní, přičemž nejčastějším důvodem pro to je finanční výhodnost oproti koupi. Více jak polovina z dotázaných pak občas někomu půjčí film.

Aby tedy internetové pirátství jednou zmizlo, je potřeba změna legislativy (zejména stanovení odpovědnosti poskytovatelů volného obsahu) a efektivní kontrolní a sankční mechanismus. To vše by mělo být, v ideálním případě, doprovázeno zlevněním děl v obchodech, neboť lidé vždy budou upřednostňovat výhodnější cenu před eventuelním postihem.

Tato práce mě osobně velmi obohatila o cenné právní informace z prostředí internetu. Díky ní jsem byl také schopen částečně zmapovat právní situaci v této oblasti a znalost lidí v tomto prostředí. V budoucnosti bych se tomuto tématu velmi rád věnoval a rozšířil tuto práci o další rozměr zejména hlubší rozbor práva USA a více se zaměřil na odpovědnost jednotlivých subjektů porušujících autorská práva.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

1. KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné* 3. 4 vydání. Praha: ASPI, 2007. 344 s.
2. TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Přehled práva duševního vlastnictví: Česká právní ochrana* 2. Brno : Doplněk, 2006. 116 s.
3. GŘIVNA , Tomáš; POLČÁK, Radim. *Kyberkriminalita a právo*. Praha : Auditorium, 2008. 220 s.
4. ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 220 s.
5. GHIDINI, Gustavo; GENOVESI, Luis Mariano. *Intellectual property and market power : ATRIP papers 2006-2007*. Buenos Aires : Eudeba, 2008. 833 s.
6. HRABÁNEK, Jiří. *Film z hlediska autorského práva: Otázky a odpovědi*. Praha : Linde, 2009.
7. TORREMANS, Paul. *Copyright law : a handbook of contemporary research*. Cheltenham, UK : Edward Elgar, 2007. 544 s.
8. ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualizované a rozšíření vydání. Praha : Linde, 2003, s.
9. TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, edice velkých komentářů*, 1. vydání. Praha: 2007. 992 s.
10. COOK, Trevor M; GARCIA, Alejandro I. *International intellectual property arbitration*. Alphen aan den Rijn : Wolters Kluwer, 2010. 464 s.
11. KAMINA, Pascal. *Film Copyright in the European Union*. United Kingdom : Cambridge University Press, 2002. 429 s.

12. MATZNER, Jiří. *Právní úprava počítačového programu z pohledu autorského práva*. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 80 s.
13. ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 220 s.
14. CRAIG, Paul, a kol. *Softwarové pirátství bez záhad*. Praha : Grada Publishing, 2008. 224 s.
15. STERLING, J,A.L. *World Copyright Law : Protection of authors' works, performances, phonograms, films, video, broadcasts and published editions in national, international and regional law*. 3. London : Thomson Reuters Limited, 2008. 1677 s.
16. CORNISH, William; LLEWELYN, David. *Intellectual Property : Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*. London : Sweet & Maxwell Limited, 2007. 918 s.
17. Šámal, P. a kol. *Komentář k trestnímu zákoníku*, 1. vydání, Praha:C.H.Beck, 2009. 3258 s.
18. GOLDSTEIN, Paul. *International copyright : principles, law, and practice*. Oxford : Oxford University Press, 2001. 618 s.
19. VAN EECHOUD, Mireille, et al. *HARMONIZING EUROPEAN COPYRIGHT LAW : The Challenges of Better Lawmaking*. Great Britain : Wolters Kluwer, 2009. 374 s.
20. ZOGRAFOS, Daphne. *Intellectual Property and Traditional Cultural Expressions*. USA : Edward Elgar Publishing Limited, 2010. 242 s.
21. ALIKHAN, Shahid; MASHELKAR, Raghunath. *Intellectual property and competitive strategies in the 21st century*. The Hague : Kluwer Law International, 2004. 217 s

Právní předpisy a smlouvy

22. Zákon č. 480/2004 Sb., zákon o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
23. Zákon č. 218/1926 o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském).
24. Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých.
25. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů.

26. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
27. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
28. Smlouva o založení Světové organizace duševního vlastnictví.
29. Copyright Law of the United States of America and Related Laws Contained in Title 17 of the *United States Code*. (*Autorský zákon USA, a příbuzná práva obsažená v Titulu 17 Kodexu Spojených států*)
30. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl.
31. An Act to amend the provisions of titles 17 and 18, United States Code, to provide greater copyright protection by amending criminal copyright infringement provisions, and for other purposes (The No Electrical Theft Act), schválený Kongresem USA, účinný od roku 1997.

Články

32. ČERMÁK, Jiří. Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítí typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirat Bay. *Právní rozhledy*. 2008, 8, s. 272.

Judikatura

33. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2001, sp. zn. 7 TZ 51/2001.
34. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009.
35. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2003, sp. zn. 6 Tdo 380/2003.
36. Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. října 2010. PADAWAN SL v. Sociedad General de Autores y Editores (SGAE).
37. Rozsudek Nejvyššího soudu státu Ohio (Supreme Court of Ohio). Ohio v. Perry, 83 Ohio St. 3d 41, 697 N.E.2d 624. Dostupné z <<http://www.supremecourt.ohio.gov/rod/docs/pdf/1/2010/2010-ohio-4313.pdf> >.

Internetové stránky

38. ABZ.cz: slovník cizích slov - on-line hledání [online]. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/kyberprostor> >.

39. ARPANET. *Wikipedia : otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, [cit. 2010-11-26]. Dostupné z <<http://cs.wikipedia.org/wiki/ARPANET>>.
40. AUTORSKÉ PRÁVO a knihovny: *Důvodová zpráva [k Zákonu č. 121/2000 Sb.]* [online]. 1999 [cit. 2011-02-19]. Dostupné z <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm>.
41. SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2006 [cit. 2011-03-19]. Dostupné z <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=5&IS=3391&T=185>>.
42. PROKEŠ , Martin. Ke zpětné úhradě za přijímače na hotelových pokojích [online]. *Právní rádce*, 2009 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z WWW: <http://pravnicadce.ihned.cz/c4-10078260-38153100-F00000_d-ke-zpetne-uhrade-za-prijimace-na-hotelovych-pokojich 25.3.2011>.
43. BOUČEK, Jakub. *Přelomové rozhodnutí v oblasti autorských práv? Spíš hlava 22* [online]. RADIOTV, 2010, [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <http://www.radiotv.cz/p_blogy/prelomove-rozhodnuti-v-oblasti-autorskych-prav-spis-hlava-22/>.
44. VANDROVEC, David. *Microsoft vykázal mírný propad zisku* [online]. Mediafax.cz, 28.01.2011 [cit. 2011-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3163241-Microsoft-vykazal-mirny-propad-zisku>>.
45. The Witten Project: *European copyright code*. [online]. 2010 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <http://copyrightcode.eu/Wittem_European_copyright_code_21%20april%202010.pdf>.
46. Business Software Alliance. *Global Software Piracy Study : Seventh Annual BSA and IDC Global Software Piracy Study* [online]. [cit. 2011-04-19]. Dostupné z <<http://portal.bsa.org/globalpiracy2009/index.html>>.
47. RIAA. *PIRACY: ONLINE AND ON THE STREET* [online]. [cit. 2011-03-27]. Dostupné z <http://riaa.com/physicalpiracy.php?content_selector=piracy_online_the_law>.
48. Copyright Act of 1976. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2011-03-25]. Dostupné z <http://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_Act_of_1976>.
49. TENG, Simon. Video-sharing website finds safe harbour from copyright infringement [online]. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2009, 4, 10, [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://jiplp.oxfordjournals.org/content/4/1/10.full.pdf+html?sid=9b46334f-fe2f-4aaf-bd01-659122eae4c6>>.

50. HELMER, Stuart; DAVIES, Isabel. File-sharing and downloading: goldmine or minefield? [online]. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2009, 4, 1, [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://jiplp.oxfordjournals.org/content/4/1/51.full.pdf+html?sid=9b46334f-fe2f-4aaf-bd01-659122eae4c6>>.
51. RICHTER, Jan. *Američanka si stáhla písničky, bude platit 1,5 mil. Dolarů* [online]. *Objevit.cz* 5, 11. 2010 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://objevit.cz/americkanka-si-stahla-pisnicky-bude-platit-15-dolaru-t1251>>.
52. VAŠEK, Václav. *Den, kdy Spojené státy americké ukradly Internet* [online]. *Pirátské noviny*, 22. 11. 2010 [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <http://www.piratskenoviny.cz/?c_id=32699>.
53. ČERMAK, J. *Praví aspekty odkazů (hyperlinks) - část II: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah* [online]. *ITprávo -server o internetovém a počítačovém právu*, 5. 6. 2002 [cit. 2011-11-04]. Dostupný z: <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=92888>>.
54. JANKÁK, Martin. *Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu* [online]. *IT právo: server o internetovém a počítačovém právu*. 22. 02. 2009 [cit. 2011-04-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>>.
55. POLČÁK, Radim. *Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti* [online]. *Právní rozhledy*, 2009/23 [cit. 2011-04-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembqhfpxa4s7gizv643uojptqmzx&conversationId=48761#selected-node>>.
56. ROSTECKÝ, Jiří. *Kalifornie rozhodla: Rapidshare neporušuje autorská práva* [online]. *Objevit.cz*, 22. 05. 2010 [cit. 2011-04-13]. Dostupný z <<http://objevit.cz/kalifornie-rozhodla-rapidshare-neporusuje-autorska-prava-t904>>.
57. ROSTECKÝ, Jiří. *Radek Bradáč: Na Warforum.cz není nic nelegálního* [online]. *Objevit.cz*, 24. 02. 2010 [cit. 2011-04-19]. Dostupný z <<http://objevit.cz/radek-bradac-na-warforumcz-neni-nic-nelegalniho-god-mr-brady-t475>>.
58. SVATOŠOVÁ, Helena. *P2P sítě: Přísné pojetí odpovědnosti podle Nejvyššího soudu USA* [online]. *IT právo*, 05.07.2005 [cit. 2011-04-19]. Dostupný z <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=288275>>.
59. PRISTÁŠOVÁ, Adéla. *Akční plán vlády ČR proti pirátství a padělatelství : Situace v ochraně práv k duševnímu vlastnictví v České republice* [online]. 5.10.2007 [cit. 2010-15-04]. Dostupný z <<http://www.mpo.cz/dokument35245.html>>.

Resumé

Téma této diplomové práce jsem si zvolil z důvodu, že mi je blízké a také kvůli ucelenému zpracování tohoto tématu pro širší veřejnost. Každý z nás se pohybuje denně v prostředí internetu a často z něj stahuje soubory. Málokdo ale již ví, zda-li je jeho jednání v souladu s právem či nikoli. Právě na právní posouzení tohoto jednání jsem se zaměřil. Ve své práci jsem se zabýval legálností poskytování odkazů na díla, jež jsou chráněna autorským právem, jejich stahování ze serverů a prostřednictvím peer to peer programů, odpovědností poskytovatelů volného obsahu za legálnost děl u nich uložených. Práce obsahuje i ustanovení o počítačových programech a jejich právní odlišnost oproti jiným dílům. Snažil jsem se i objasnit povahu institutu volného užití díla, díky kterému lze za určitých podmínek stahovat díla z internetu. Práce obsahuje i částečné nastínění právní situace v USA ve vztahu k internetu a její srovnání s naší právní úpravou. Tato diplomová práce je určena zejména těm, kteří by rádi zjistili právní povahu zacházení s dílem na internetu, co lze činit a čeho se naopak vyvarovat.

The reasons why I have chosen copyright on the Internet as the topic of my thesis concern the fact that I am interested in the field and I wanted to compile a comprehensive overview of this topic. A large number of people browse the Internet every day and many of them also download files from it. But hardly anybody knows whether he or she acts in compliance with law. In my thesis, I focused particularly on the assessment of such activities in the terms of law. I examined the lawfulness of providing other people with links to files which are subjected to copyright, and of downloading these files from servers or via peer-to-peer applications. In addition to that, I focused on the extent to which free content providers are liable for the content stored on their servers. A part of this thesis is also devoted to the regulations concerning computer games and the differences between them and other products in the terms of law. Furthermore, I described the nature of the institution of free exploitation rights, which allows downloading copyrighted files from the Internet under express terms. Last but not least, I illustrated the legal situation in the USA regarding the Internet, and compared and contrasted it with the situation in the Czech Republic. This diploma thesis is intended for those who would like to know the way of dealing with copyrighted files on the Internet in the terms of law; more precisely, what you are allowed to do and what you should not do.

Klíčová slova

Internet, peer to peer, torrent, server, počítačový program, internetové a softwarové pirátství, autorské právo, duševní vlastnictví, warez, rozmnožování, stahování, sdílení, záložní kopie, odpovědnost poskytovatelů volného obsahu, odkazy, autorské právo USA, stahování pro osobní potřebu.

Keywords

Internet, peer to peer, torrent, server, software, internet and software piracy, copyright law, intellectual property, warez, copying, downloading, sharing, backup copy, liability of free content providers, linking, copyright law in the USA, downloading for personal need.

Příloha č.1

Součástí diplomové práce je i tento dotazník. Celkově se jej zúčastnilo 210 osob. Za konkrétní odpovědi je uveden počet osob, které takto odpověděli, v závorce je jejich procentuální vyjádření. Uvedená procenta nemusí dát ve výsledku 100%, neboť na některé otázky mohlo být odpovězeno více odpověďmi

Myslíte si, že je stahování filmů nebo hudby z internetu legální?

Zaškrtněte pouze jednu odpověď.

Ne	77 (37%)
Ano	29 (14%)
Nevím	9 (4%)
pokud zároveň data neposkytují, tak ano. Poskytování znamená, že při stahování zároveň stahují i jiní lidé od Vás (princip torrentů a peer to peer sítí	90 (43%)

Proč stahujete filmy nebo hudbu z internetu?

Nestahuji	17 (8%)
jde o nejlevnější variantu pořízení, např. oproti koupi CD	137 (66%)
pro volné chvíle	116 (56%)
na internetu jsou filmy či hudba často daleko dříve, než v kinech	83 (40%)

Jaký je Váš hlavní důvod pro stahování filmů nebo hudby z internetu?

nestahuji	16 (8%)
jde o nejlevnější variantu pořízení, např. oproti koupi CD	86 (41%)
pro volné chvíle	58 (28%)
na internetu jsou filmy a hudba často dříve, než v kinech	23 (11%)
jiná odpověď	27(13%)

Z internetu stahují hudbu, filmy nebo programy

a jsem studentem střední školy	7 (3%)
a jsem studentem základní školy	1 (0%)
a jsem studentem vysoké školy	124 (59%)
a jsem pracující/nezaměstnaný	62 (30%)
nestahuji	11 (5%)
jiná odpověď	5 (2%)

Co si myslíte o lidech, kteří natáčejí filmy v kinech nebo je umísťují na internet?

Např. známý případ, kdy jeden mladík natočil v kině film Simpsonovi a umístil jej na internet.

nemám na to žádný názor	114(54%)
měli by být potrestaní	70 (33%)
fandím jim	16 (8%)

Stahujete z internetu MP3?

vůbec	24 (11%)
jednou za týden	28 (13%)
jednou za měsíc	52 (25%)
výjimečně ano	80 (38%)
neustále	24 (11%)

Stahujete z internetu filmy?

vůbec	31 (15%)
téměř pořád	35 (17%)
jednou za týden	69 (31%)
jednou za měsíc	39 (19%)
výjimečně ano	39 (19%)

Stahujete z internetu programy, které nejsou freeware?

Freeware je program určený k bezplatnému užívání.

vůbec	87 (41%)
téměř pořád	11 (5%)
jednou za týden	8 (4%)
jednou za měsíc	6(8%)
výjimečně ano	85 (40%)

Používáte na svém PC programy, které nejsou freeware a nejsou zakoupené?

Tímto se mají na mysli ilegální programy, freeware je program určený k bezplatnému užívání.

ne	82 (39%)
ano	92 (44%)
nevím	34 (16%)

Jak filmy, hudbu a programy stahujete?

mám předplacený účet (rapidshare, czshare.....)	40 (20%)
přes peer to peer sítě (DC, Kazaa..)	8 (4%)
přes torrenty	48 (23%)
nepreferuji žádný server, stahuji podle toho, kde to je uloženo	112 (55%)
nestahuji data z internetu	16 (8%)
jiná odpověď	10 (5%)

Jak tato data vyhledáváte?

přes vyhledávač (Seznam, Google...)	140 (68%)
přes fóra, zabývající se touto tematikou	56 (27%)
nevychledávám	26 (13%)
jiná odpověď	12 (6%)

Poskytl/a jste někdy někomu odkaz na film, program nebo hudbu?

Poskytnutí odkazu se myslí přímo internetová adresa, kde jsou data uložena. Např. film najdete na www.XYshare.cz/uzasnydotaznik.avi.

často	21 (10%)
ne	77 (37%)
zřídka	75 (36%)
nepamatují si	35 (17%)

Dáváte někomu filmy nebo hudbu?

Například vypálení DVD s filmem pro Vaše přátele.

pořád	5 (2%)
ne	93 (44%)
občas	111 (53%)
ano a za úplatu	0

Myslíte si, že by mělo být stahování z internetu protizákonné?

Např. v USA je pokuta za stáhnutí jedné MP3ky 50 000Kč. V ČR se uvažuje také o ilegalizaci stahování MP3 a filmů pro osobní potřebu.

ano	10 (5%)
ne	138 (66%)
nevím	25 (12%)
ano, ale pouze při častém stahování. Občasné stahování (2krát za měsíc) by mělo být povoleno	37 (18%)

Jaká byla podle vás celosvětová škoda, napáchaná tzv. pirátstvím v roce 2009 v KČ?

Pirátstvím se myslí prodej ilegálních DVD, stahování a poskytování dat... Pro srovnání, dluh ČR je cca 1.4 biliónů KČ.

100 miliard	21 (10%)
500 miliard	59 (28%)
1 bilión	65 (31%)
5 biliónů	61 (29%)

Souhlasíte se skutečností, že za každou tiskárnu, papír, CD/DVD, harddisk apod. se platí poplatek OSA (Ochranný svaz autorů) nebo jiné organizaci?

Tento poplatek se platí za to, že dané zařízení/medium je schopné uchovat nebo reprodukovat hudbu, film, knihu...

nesouhlasím	116 (56%)
souhlasím	52 (25%)
nemám to názor	36 (17%)
nevěděl/a jsem, že se tento poplatek platí (pokud zvolíte tuto možnost, zaškrtněte prosím i jednu z výše uvedených odpovědí)	66 (32%)